

**BUDAYA NEO-FEUDAL DALAM LANSKAP
POLITIK LUAR BANDAR. KAJIAN KES DI
DUN NUSAJAYA**

BUDAYA NEO-FEUDAL DALAM LANSKAP POLITIK LUAR BANDAR. KAJIAN KES DI DUN NUSAJAYA

Mazli Bidu

Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Jamaie Hamil (PhD)¹

Pensyarah Kanan, Program Sains Politik, Universiti Kebangsaan Malaysia.

ABSTRACT

The rural political landscape in Malaysia has not changed much since the post-independence. The ruling party is capable of retaining its power due to the strong support of the rural voters. The loyalty of the rural community, predominantly Malays and Bumiputera, resulted from the culture and feudal values, embraced for over 60 years. Subsequently, the political elites of the government practise the feudal culture of the monarchy as a neo-feudal political culture. This paper discusses the characteristics of neo-feudal culture in the rural political landscape, through the Nusajaya constituency (Kota Iskandar constituency as of the 14th General Election), as a sample. Even though the Nusajaya constituency is not entirely rural, it addresses the evolving features of feudal culture. The analysis shows that the level of acceptance of the neo-feudal culture of the rural community is substantial and different from that of the urban community. The resiliency of the neo-feudal culture and values in the rural political landscape of Nusajaya remains intact even though the area is intricate with rapid development. It also shows that neo-feudal power was exploited to strengthen one's political position. This paper explores the situation to see whether the rural communities still depend on the help and support of the ruling party, and ways in which the capability of the neo-feudal political culture in strengthening the political party's position as a protector and patronage of the rural community.

Keywords: feudalism, neo-feudalism, political elite, political landscape, political culture, patronage, rural community

---

¹ Penulis koresponden (jamaie@ukm.edu.my)

PENDAHULUAN

Pemerintahan parti Barisan Nasional (BN) atau dahulunya dikenali sebagai Parti Perikatan yang ditunjangi parti *United Malays National Organisation* (UMNO) dilihat masih kekal utuh dalam lanskap politik negara. Biarpun pelbagai cabaran melanda sepanjang hampir 60 tahun pemerintahannya, hegemoni parti tersebut hanya dilihat mulai tergugat sejak Pilihan Raya Umum 12 (PRU-12) pada tahun 2008 dan PRU-13 pada tahun 2013 apabila BN gagal mendapat majoriti 2/3 kerusi di Parlimen; iaitu sebanyak 148 kerusi daripada 222 kerusi parlimen. Selain itu, BN juga kehilangan kuasa pemerintahan di beberapa Dewan Undangan Negeri (DUN).

Kekuatan BN mengekalkan kuasa adalah bertitik tolak daripada kekuatan UMNO sebagai tunjang dalam BN. Apatah lagi UMNO yang ditubuhkan pada 10 Mei 1946 iaitu sebelum negara mencapai kemerdekaan menguasai lanskap politik negara, khususnya di kawasan luar bandar yang majoriti penduduknya terdiri daripada kalangan kaum Melayu dan Bumiputera. Walaupun negara tidak lagi diperintah oleh monarki mutlak, feudalisme masih diamalkan oleh parti pemerintah, khususnya UMNO. Dalam lanskap politik semasa ia lebih dikenali sebagai neo-feudalisme.

Menurut Syed Hussin (2004a), neo-feudal merupakan amalan dan nilai feudal yang dihidupkan semula dalam bentuk baharu. Ciri-ciri politik neo-feudal kerajaan dapat dilihat melalui strategi politik pergantungan bagi mengekalkan kuasa BN dan UMNO. Ciri ini boleh dilihat ketara di kawasan luar bandar, terutamanya di bahagian Malaysia Timur yang merupakan deposit tetap kerusi parlimen kepada parti pemerintah (Gomez 2008:2). Neo-feudalisme juga mewarisi ciri-ciri feudalisme iaitu hubungan berdasarkan taat setia tradisional antara golongan yang diperintah dengan golongan pemerintah. Ketaatan ini turut melibatkan keakuran fizikal dan psikologi pemikiran sesebuah masyarakat (Noor Sulastry 2014:72).

Kini, ciri-ciri feudal dihidupkan semula dengan pelaku yang sedikit berbeza. Misalnya, *lord* (pemerintah), *vassal* (golongan yang diperintah) dan *fief* (spt., tanah, pangkat, jawatan, kedudukan, keperluan kehidupan, ekonomi dan persenjataan). Budaya politik Melayu yang begitu setia kepada raja masih

wujud pada era neo-feudal. Sistem demokrasi berparlimen telah mengalihkan kesetiaan kepada raja kepada kesetiaan kepada pemerintah; terutamanya Perdana Menteri (Noor Sulastry 2014:73).

Walaupun negara semakin hampir ke arah menjadi sebuah negara maju menjelang tahun 2020, amalan neo-feudal terus subur, khususnya di kawasan luar bandar. Keadaan ini menggambarkan taat setia kaum Melayu kepada parti yang memerintah. Ia juga menggambarkan pergantungan mereka kepada pembangunan yang dibawa oleh kerajaan. Stereotaip sikap orang Melayu yang begitu terhutang budi kepada penaungan yang diberikan oleh UMNO menyebabkan mereka menafikan kelemahan yang ada pada parti tersebut. Penaungan dan pembangunan dibawa oleh UMNO menjadi strategi yang sentiasa relevan di kawasan luar bandar. Dalam PRU Ke-13 contohnya, 126 daripada 182 buah kerusi parlimen luar bandar telah dimenangi oleh BN. Jumlah tersebut hampir mencukupi untuk membentuk kerajaan dengan majoriti mudah; iaitu memenangi kerusi sekurang-kurangnya dengan perbezaan satu kerusi melebihi parti lain dalam dewan perundangan. Dalam konteks PRU 12 dan PRU 13 misalnya, mana-mana parti memperoleh 'majoriti mudah' apabila memenangi 112 kerusi daripada 222 kerusi parlimen. Keadaan ini secara tidak langsung memperlihatkan yang penguasaan lanskap politik luar bandar sudah memadai bagi mana-mana parti untuk mengekalkan kuasa.

Kertas kerja ini meneliti tahap penerimaan budaya neo-feudal masyarakat luar bandar. Kekentalan budaya neo-feudal dalam lanskap politik luar bandar terbukti dengan pengkalan amalan nilai neo-feudal pemerintah walaupun kebanyakan kawasan luar bandar dihimpit dengan pembangunan. Hal ini menunjukkan kuasa neo-feudal dieksploitasi untuk mengukuhkan kedudukan politik. Adakah situasi ini berlaku kerana masyarakat luar bandar masih memerlukan bantuan dan penaungan parti pemerintah? Persoalan bagaimana budaya politik tersebut berupaya mengukuhkan kedudukan parti politik sebagai pelindung dan penaung kepada masyarakat luar bandar perlu dianalisis dengan teliti. Perkara ini diteliti oleh kertas kerja ini secara sistematik.

ULASAN LITERATUR

Demografi dan lanskap politik luar bandar di Malaysia

Sebelum negara mencapai kemerdekaan, 80 peratus daripada kaum Melayu tinggal di luar bandar dan bekerja dalam sektor pertanian (Aida 2012; Syed Husin 1977). Selepas merdeka, jumlah penduduk luar bandar pada tahun 1957 adalah sebanyak 3.9 juta orang, dan 60 peratus daripadanya adalah terdiri daripada kaum Melayu (Jabatan Perangkaan Malaysia 2015). Data jumlah penduduk luar bandar mengikut negeri antara tahun 1991 hingga tahun 2015 adalah seperti di dalam Jadual 1.

Jadual 1: Jumlah Penduduk Luar Bandar Mengikut Negeri - Tahun 1991, 2000 dan 2015

Negeri	Penduduk Luar Bandar					
	1991		2000		2015 ¹	
	Bilangan	%	Bilangan	%	Bilangan	%
Johor	1,079,830	52.2	926,929	36.1	865,200	24.4
Kedah	878,991	67.5	963,411	61.3	669,200	32.0
Kelantan	785,830	66.5	857,338	66.5	929,200	53.1
Melaka	310,323	61.3	196,950	32.7	71,500	8.1
Negeri Sembilan	402,061	58.0	373,545	45.0	303,700	28.0
Pahang	727,816	69.6	713,000	57.9	714,400	44.8
Perak	870,658	46.4	822,434	40.5	626,300	25.5
Perlis	134,986	73.4	131,255	66.2	99,400	40.1
Pulau Pinang	265,890	25.0	250,722	20.5	103,200	6.1
Selangor	570,599	24.8	463,762	11.7	431,100	7.0
Terengganu	425,592	55.5	445,421	50.6	420,500	36.5
Labuan	-	-	16,116	22.7	14,100	14.9
Sabah	-	-	1,281,346	51.9	1,571,100	42.1
Sarawak	-	-	1,045,500	52.0	1,617,000	42.9
<i>Malaysia</i>	<i>6,452,576</i>	<i>45.7</i>	<i>8,483,379</i>	<i>38.2</i>	<i>7,980,000</i>	<i>25.7</i>

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia (2015); Rosmin & Katiman (2014).

Sentimen perkauman seperti hak keistimewaan orang Melayu dan Ketuanan Melayu lebih mudah mempengaruhi penduduk di luar bandar memandangkan majoriti penduduk luar bandar adalah kaum Melayu dan Bumiputera (Syed Husin 1993:13). Psikologi kaum Melayu yang sering menganggap diri mereka lemah dan memerlukan pelindung atau '*protector*' menyebabkan kaum berkenaan sering gagal bersaing secara terbuka (Chandra 1979:94). Sejarah juga telah membuktikan begitu banyak campur tangan kerajaan dan kepimpinan negara dalam memajukan kawasan luar bandar. Oleh sebab itu, adalah tidak menghairankan sekiranya kerusi kawasan pilihan raya di luar bandar adalah lebih banyak; berbanding kerusi kawasan pilihanraya bandar. Tujuannya adalah agar jumlah undi dan kemenangan sentiasa memihak kepada parti pemerintah (Muhamad 2001:229).

Hubungan antara feudalisme dan neo-fuedalisme dengan masyarakat luar bandar

Ganshof (1964) menerangkan Teori Feudalisme sebagai satu simbol kepatuhan pihak yang diperintah terhadap pemerintah. Kedua-dua pihak harus melaksanakan tanggungjawab mereka yang termaktub dalam sistem feodal tersebut. Azmi (2012) pula mengatakan terdapat empat elemen asas dalam pembentukan amalan feudalisme; iaitu hubungan ketenteraan persendirian (*vassalage*), pemilikan harta feodal (*fief*), peranan golongan tentera, dan penguasaan tuan tanah ke atas hak-hak politik dan perundangan. Keempat-empat elemen berkenaan saling berkait dan mempengaruhi antara satu sama lain. Amalan feudalisme berkembang apabila golongan pemerintah mengikat kesetiaan golongan hulubalang menerusi kaedah *vassalage* dan pemberian harta (*fief*).

Sistem feodal meletakkan raja sebagai individu yang mempunyai darjat paling tinggi, dan darjat ini boleh diwarisi turun temurun. Kepercayaan ini kemudiannya membentuk nilai-nilai menyanjungi dan mengagungkan darjat golongan tertentu, kesetiaan tidak berbelah bahagi dan takut menderhaka dalam sanubari golongan diperintah. Menurut Syed Husin (2004:12), persamaan antara masyarakat feodal tradisional dengan masyarakat kini boleh dilihat dari aspek penggunaan kuasa politik dan ekonomi. Kuasa politik yang dahulunya di tangan raja kini berada di bawah kuasa sebilangan pemimpin politik yang menguasai

kerajaan. Kuasa tersebut memberi peluang kepada mereka melebarkan sayap ke bidang politik. Kuasa ekonomi pula mengukuhkan lagi kedudukan politik mereka. Memiliki kuasa politik dan kuasa ekonomi membolehkan pemimpin politik dilihat memiliki darjat yang tinggi, umpama seorang raja.

Masyarakat neo-feudal wujud apabila nilai-nilai feudal muncul kembali dalam kalangan segelintir pemimpin politik setelah mereka memiliki kuasa menerusi undang-undang. Noor Sulastry (2014: 74) berpendapat unsur-unsur feudal seperti taat setia, submisif, dan akur sukar dihapuskan dan masih dipraktikkan oleh masyarakat pada masa kini. Kesannya, konsep neo-feudal tersebut telah menjadi sebahagian daripada sikap dan budaya kepimpinan parti UMNO. Tiada rekod sejarah yang mendokumenkan bila kemunculan masyarakat neo-feudal secara tepat. Namun, permulaan amalan pemerintahan secara demokrasi menerusi elemen parti politik dan pilihan raya di negara ini boleh menjadi titik permulaan kepada kemunculan budaya neo-feudal dalam kalangan masyarakat Malaysia.

Budaya feudalisme masih diamalkan oleh kerabat diraja dalam lingkungan istana. Dalam kalangan rakyat biasa pula (khususnya orang Melayu yang menetap di luar bandar), konsep penaung-dinaung (*patron and client*) yang berkait rapat dengan budaya neo-feudalisme menjelaskan hubungan di antara pemerintah dengan orang yang diperintah. Kumpulan yang diperintah bergantung kepada kumpulan pemerintah kerana mereka memerlukan perlindungan, kemudahan dan pelbagai bentuk bantuan. Sebaliknya, pihak pemerintah menaungi kumpulan diperintah sebagai simbol kekuasaan (Critchley 1978:101). Hubungan ini menunjukkan yang penaungan memang sudah sebatu dengan masyarakat Melayu luar bandar. Hakikat ini dikongsi bersama oleh Jamaie (2014:19) yang melihat UMNO sebagai 'tongkat' yang masih diperlukan oleh orang-orang Melayu.

Politik pembangunan dikaitkan dengan neo-feudalisme di luar bandar kerana ia merupakan strategi paling berkesan parti pemerintah bagi meraih sokongan dan mempertahankan kuasa, terutamanya di kawasan-kawasan yang masih bergantung kepada kerajaan dalam hal ehwal pembangunan. Bagi Jamaie (2014), pembangunan di kawasan luar bandar bermakna pembangunan kepada masyarakat Melayu yang majoritinya tinggal di luar bandar. Pembangunan

tersebut amat diperlukan bagi memastikan kaum Melayu tidak terus ketinggalan dalam sektor ekonomi; berbanding kaum-kaum lain.

Pergantungan antara parti politik dengan sokongan masyarakat Melayu luar bandar menyebabkan konsep politik pembangunan diamalkan secara berleluasa di kawasan luar bandar yang mempunyai jurang pembangunan yang begitu ketara berbanding dengan pembangunan di kawasan bandar. Selain itu, politik pembangunan yang melibatkan janji-janji pembangunan parti politik begitu berkesan di kawasan mundur dan menjadi penentu kemenangan dalam pilihan raya (Junaidi, Mohd Fuad & Mohd Faidz 2012a: 72). Dalam masa yang sama, kedua-dua belah pihak meraih faedahnya, iaitu parti pemerintah memperoleh sokongan dan undi manakala masyarakat luar bandar pula dapat menikmati manfaat pembangunan. Kenyataan ini senada dengan hujah Junaidi, Mohd Fuad, Novel dan Mohd Faidz (2015:70) yang menyatakan sentimen politik pembangunan dipengaruhi oleh kedudukan geografi kawasan luar bandar yang serba kekurangan dalam aspek infrastruktur asas, latar belakang sosioekonomi penduduk yang dibelenggu kemiskinan dan penguasaan media arus perdana yang pro parti pemerintah.

KAWASAN KAJIAN

Kawasan DUN Nusajaya yang berada di bawah Parlimen Gelang Patah dan daerah Johor Baharu masih menepati ciri-ciri kawasan luar bandar iaitu terdapat kampung-kampung tradisional dengan jumlah penduduk kurang 10,000 orang di setiap kampung dengan aktiviti pertanian sebagai sumber ekonomi, kedudukan geografi sebahagian kawasan ini terletak di luar seliaan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT), ditadbir oleh Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung atau JKKK (ditukar nama kepada Majlis Pengurusan Komuniti Kampung atau MPPK selepas Pakatan Harapan memenangi PRU-14) dan mendapat manfaat program/ projek bagi sektor pembangunan luar bandar daripada kerajaan (JPBD dan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah 2010:41).

Jadual 2: Senarai Kampung dan Jumlah Penduduk di Kawasan DUN Nusajaya, 2016

Kampung	Mukim	Jumlah Penduduk (Orang)
Kg. Ladang	Tg. Kupang	1,184
Kg. Melayu Gelang Patah	Jelutong	1,920
Kg. Melayu Kangkar Pulai	Pulai	1,217
Kg. Melayu Lima Kedai	Pulai	336
Kg. Pekajang	Tg. Kupang	517
Kg. Pok	Tg. Kupang	3,604
Kg. Pulai	Jelutong	934
Kg. Melayu Ulu Choh	Senai/Kulai	47,296
Kg. Sungai Melayu	Jelutong	862
Kg. Tanjung Adang	Tg. Kupang	357
Kg. Tiram Duku	Tg. Kupang	610
Kg. Orang Asli Simpang Arang	Tg. Kupang	738

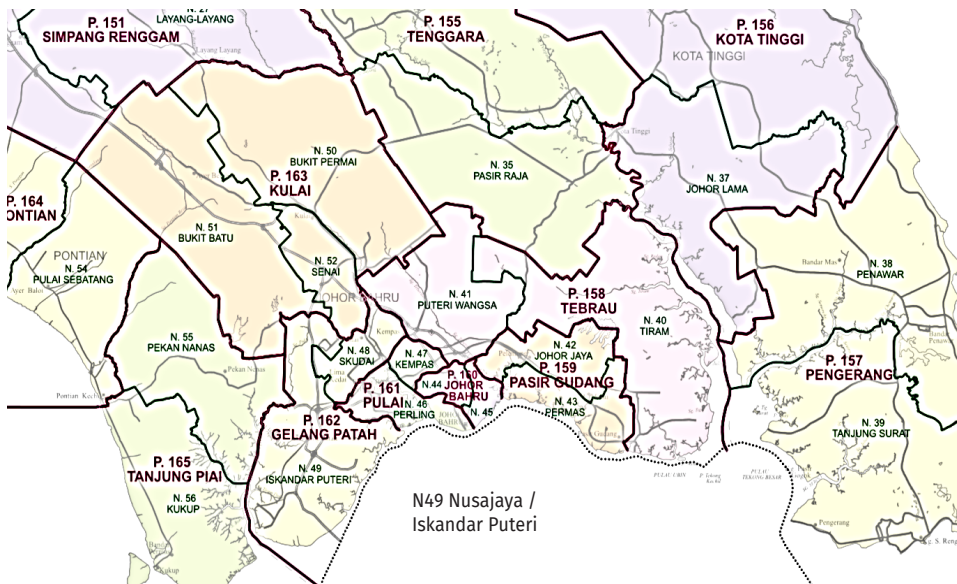
* Termasuk penduduk di kampung rangkaian dan taman perumahan.

Sumber: Portal iDesa, Institut Kemajuan Desa (2016) & Nooraisha (2016)

Sepertimana yang dipaparkan di dalam Jadual 2 di atas, kawasan DUN Nusajaya terdiri daripada 12 buah kampung dan tiga mukim. Sebanyak 12 buah kampung di Nusajaya tergolong sebagai kampung tradisional dan hanya terdapat sebuah kampung terancang di Felcra Tebing Runtuh. Pada masa ini penempatan Felcra Tebing Runtuh dalam proses pengambilan balik tanah untuk dimajukan dan penduduk-penduduknya telah dipindahkan ke sekitar kawasan Gelang Patah. Jadual 2 merupakan senarai kampung tradisional (kampung induk), termasuk sebuah kampung Orang Asli dalam kawasan DUN Nusajaya. Terdapat kampung-kampung rangkaian di sesetengah kampung induk, iaitu pecahan daripada kampung induk itu sendiri dengan jumlah penduduk dan bilangan keluarga yang lebih kecil. Jumlah keseluruhan penduduk kampung di Nusajaya adalah seramai 59,575 daripada hampir 100,000 jumlah populasi Nusajaya pada masa ini (Institut Kemajuan Desa 2016; Jabatan Perancangan Bandar dan Desa 2010).

Kawasan pinggir bandar dan bandar di Nusajaya terletak di bawah pentadbiran Majlis Perbandaran Johor Bahru Tengah (MPJBT). Kawasan kampungnya ditadbir oleh Pejabat Daerah Johor Bahru menerusi institusi penghulu, ketua kampung dan JKKK. Sepertimana yang ditunjukkan di dalam Peta 1, kedudukan kawasan luar bandar dan kampung-kampung tertumpu di bahagian selatan, barat dan barat daya Nusajaya. Menurut Katiman, Abdul Rahim, Er, Aishah @ Eshah, Zaini, Hasan dan Rosniza (2011), sebelum pelaksanaan projek pembangunan Wilayah Iskandar, keseluruhan Nusajaya adalah kawasan luar bandar yang rata-rata isi rumahnya bergiat dalam sektor pertanian dan perikanan. Nusajaya telah menjadi pusat pentadbiran Kerajaan Negeri Johor mulai Mac 2007 (Arkib Negara 2013; Katiman et al., 2011:18). Pusat pentadbiran Kerajaan Negeri telah dinamakan semula sebagai Iskandar Puteri mulai Januari 2016 atas titah perintah DYMM Sultan Johor.

Peta 1: Kedudukan DUN Nusajaya (N49) dan Sempadan Kawasan Pilihan Raya Negeri Johor (2016)

Sumber: Suruhanjaya Pilihan Raya (2016)

Perkembangan budaya politik neo-feudal boleh dilihat di Nusajaya (dahulunya adalah DUN Gelang Patah) semenjak tahun 1980an lagi apabila UMNO mula bertapak di kawasan ini pada tahun 1980an. Pesaing UMNO pada waktu itu ialah Parti Rakyat Malaysia (PRM) dan Parti Melayu Semangat 46. Parti Islam

Se-Malaysia (PAS), Parti Tindakan Demokratik atau *Democratic Action Party* (DAP) dan Parti Keadilan Nasional (KeADILan) atau kini dikenali sebagai Parti Keadilan Rakyat (PKR) selepas bergabung dengan PRM hanya mula menembusi kawasan Nusajaya pada PRU tahun 1999 menerusi Barisan Alternatif. Walau bagaimanapun, DAP dan PKR tidak mempunyai penyokong akar umbi yang kuat di kawasan luar bandar Nusajaya. Kedua-dua parti tersebut dan juga parti komponen BN yang lain iaitu Parti Persatuan Cina Malaysia atau *Malaysian Chinese Association* (MCA), Gerakan dan Parti Kongres India Malaysia atau *Malaysian Indian Congress* (MIC) hanya bergiat aktif di kawasan pekan atau bandar yang terdapat ramai penduduk bukan Melayu.

DUN Nusajaya (N49) merupakan satu daripada 38 kerusi DUN yang dimenangi UMNO dan BN di negeri Johor pada PRU Ke-13. Mengikut data PRU-13, terdapat 50,183 pengundi berdaftar di DUN Nusajaya. Daripada jumlah tersebut, pengundi Melayu adalah sebanyak 47.78 peratus, Cina (38.36 peratus), India (12.78 peratus) dan lain-lain kaum (1.08 peratus). DUN ini terletak di dalam kawasan Parlimen Gelang Patah (P162) yang dimenangi oleh Lim Kit Siang (DAP) pada PRU ke-13. Terdapat kira-kira 115,000 pengundi bagi Parlimen Gelang Patah merangkumi 53.87 peratus kaum Cina, diikuti 33.48 peratus pengundi Melayu manakala selebihnya kaum India dan lain-lain (Sinar Harian 2016).

Nusajaya telah dinamakan sebagai kawasan DUN selepas persempadanan semula kawasan pilihan raya oleh Suruhanjaya Pilihan Raya (SPR) pada tahun 2003 bagi menggantikan Tanjung Kupang. Manakala DUN Tanjung Kupang menggantikan DUN Gelang Patah pada PRU ke-7 tahun 1986 apabila Gelang Patah dinaik taraf menjadi kerusi parlimen. Sepertimana terpapar di dalam Jadual 3, DUN Nusajaya merangkumi 27 daerah mengundi atau *polling district* (Jabatan Peguam Negara 2016; SPR 2016). Sebanyak 12 daripada daerah mengundi tersebut berada di kawasan luar bandar.

Jadual 3: Daerah mengundi DUN Nusajaya

DUN	Daerah Mengundi	
	Luar Bandar	Bandar
DUN N49 NUSAJAYA	Tiram Duku Tanjong Kupang Kampong Pok Besar Tanjong Adang Ulu Choh Pulai Pertanian Kampong Pulai Sungai Melayu Tebing Runtuh Kampong Pendas Gelang Patah Selatan	Penyiaran Kemuliaan Teratai Perubatan Pulai Indah Pulai Utama UTM Sri Pulai Perdana Mutiara Rini Bandar Ulu Choh Kangkar Pulai Sri Pulai Kebangsaan Lima Kedai Gelang Patah Utara

Sumber: Warta Kerajaan Persekutuan, Jabatan Peguam Negara (2016); Suruhanjaya Pilihan Raya (2016)

Sehingga PRU ke-13, UMNO tidak pernah tewas di kawasan ini sejak kewujudan kerusi DUN Gelang Patah pada 1986. Rekod ini membuktikan kuatnya pengaruh neo-feudal di Nusajaya pada masa itu. Pada PRU ke-12, DUN ini dimenangi oleh Datuk Abd. Aziz Sopian yang mewakili UMNO dan BN. Dengan undi sebanyak 16,643 beliau telah mengalahkan calon PAS iaitu Md Shah Lamat (9,259). Abd. Aziz (Sinar Harian 2012) mendakwa faktor pembangunan menyebabkan jumlah penduduk di Nusajaya bertambah secara ketara. Jumlah pengundi yang berdaftar terus meningkat daripada 29,755 orang (tahun 2004) kepada 34,217 (tahun 2008) dan mencapai 50,183 pengundi menjelang PRU Ke-13 (Suruhanjaya Pilihan Raya 2016). Cadangan Persempadanan Semula Kawasan Pilihan Raya pada tahun 2016 telah memperlihatkan pengurangan pemilih di DUN Nusajaya kepada 42,949 dan 112,081 pemilih bagi Parlimen Gelang Patah. Selain itu, SPR juga mencadangkan supaya DUN Nusajaya dinamakan semula sebagai DUN

Kota Iskandar sejajar dengan penukaran nama Nusajaya (Suruhanjaya Pilihan Raya 2016).

DUN Johor merupakan penyumbang jumlah kerusi yang banyak kepada UMNO dan BN selain DUN Sabah dan Sarawak. Namun demikian, calon UMNO pada PRU-13 bagi DUN Nusajaya iaitu Dr. Zaini Abu Bakar cuma menang dengan majoriti undi yang merosot iaitu 2,201 sahaja. Sepertimana yang ditunjukkan di dalam Jadual 4, prestasi kemenangan UMNO di DUN Nusajaya memperlihatkan kemerosotan sokongan bagi tiga PRU dari tahun 2004 hingga 2013. Ini kemudiannya diikuti kekalahan teruk dalam PRU ke-14 dengan majoriti 14,543 undi. Kemerosotan undi calon UMNO di Nusajaya dan tewasnya calon *heavy weight* BN iaitu Dato' Seri Abdul Ghani Othman, mantan Menteri Besar Johor di kerusi parlimen Gelang Patah membuktikan pengundi Cina di kawasan parlimen itu tidak menyokong BN (Roketkini.com 2016) mulai PRU ke-13. Situasi ini juga menunjukkan penguasaan UMNO di kawasan Melayu luar bandar; berbanding oposisi yang menguasai sokongan di kawasan bandar.

Jadual 4: Prestasi Kemenangan UMNO Dalam PRU di DUN Nusajaya

Tahun	Nama DUN	Jumlah Pengundi	Majoriti
1986	Gelang Patah	27,667	5,707
1990	Gelang Patah	37,307	4,058
1995	Tanjung Kupang	23,897	11,024
1999	Tanjung Kupang	27,334	11,324
2004	Nusajaya	29,755	14,776
2008	Nusajaya	34,217	7,384
2013	Nusajaya	50,183	2,201

Sumber: Suruhanjaya Pilihan Raya (2016)

Masyarakat di Nusajaya turut mengalami transisi perubahan struktur politik dan pentadbiran. Pada era pemerintahan feudal, institusi tradisional yang penting dalam pentadbiran sesuatu kawasan di negeri Johor adalah raja, penghulu dan ketua kampung. Mulai tahun 1885, daerah Johor Bahru (turut merangkumi kawasan yang kininya Nusajaya) ditadbir oleh pembesar daerah yang dilantik oleh sultan. Dalam sistem pentadbiran tradisional tersebut,

penghulu dan ketua kampung merupakan wakil raja di desa (Kassim Thukiman 2014:121). Selepas negara mencapai kemerdekaan, sistem pemerintahan dan pentadbiran turut bertukar kepada pemerintahan Raja Berperlembagaan. Raja atau sultan memerintah atas nasihat Perdana Menteri atau Menteri Besar dan Ketua Menteri di peringkat kerajaan negeri. Setiap kawasan yang ditentukan akan memilih pemimpin mereka secara demokrasi dalam pilihan raya.

Perubahan dalam sistem pemerintahan dan pentadbiran negeri mendorong parti-parti politik membuka cawangan dan bahagian seperti di kawasan Nusajaya bagi memenangi sokongan rakyat. Walaupun demikian, institusi penghulu dan ketua kampung masih wujud menerusi pentadbiran Pejabat Daerah Johor Bahru. Selain itu, ketua kampung turut menggalas tanggungjawab sebagai Pengerusi JKKK. Sistem pemerintahan yang baharu melahirkan pembesar neo-feudal yang terdiri dalam kalangan birokrat dan elit politik pemerintah (Wan Abdul Rahman 2014). Kumpulan birokrat di DUN Nusajaya merangkumi pegawai daerah, penghulu dan ketua kampung. Manakala, elit politik pemerintah pula terdiri daripada pemimpin parti politik BN di Nusajaya.

Demografi dan geopolitik kawasan parlimen luar bandar juga semakin berubah apabila semakin banyak kawasan campuran (bandar-luar bandar) wujud seperti mana di Nusajaya. Kawasan campuran lebih sesuai menjadi subjek perbincangan bagi menjawab persoalan sejauh mana amalan-amalan neo-feudal boleh mengekalkan kuasa dan meraih sokongan orang Melayu; berbanding kawasan 'totok' UMNO sepenuhnya seperti kawasan FELDA. Dengan demikian, analisis boleh melibatkan pelbagai perspektif dan mengelak daripada sumber yang bias (kepada UMNO sahaja) serta menghindari perbincangan secara sehalu.

Kawasan Nusajaya juga menepati ciri-ciri perkembangan budaya neo-feudal yang berevolusi sejajar dengan kemajuan masyarakat dan negara. Dalam kepesatan pembangunan di sekitar Nusajaya, masih terdapat kampung-kampung tradisional, aktiviti pertanian dan perikanan yang sinonim dengan gaya hidup masyarakat luar bandar. Sosiopolitik masyarakat di sini memperlihatkan terdapatnya usaha mendekatkan jurang ekosistem politik luar bandar dengan politik bandar yang memberi kesan kepada budaya neo-feudal. Penularan elemen-elemen politik baharu seperti media sosial dan gerakan sosial, serta kewujudan agen-agen sosiopolitik baharu sudah tidak dapat dibendung dan

semakin meresapi kawasan luar bandar. Justeru, selain Nusajaya sebagai skop kawasan perbincangan, artikel ini turut membincangkan perkembangan budaya neo-feudal sehingga pasca PRU ke-13 dengan mengambil kira susur galur budaya feudal yang menjadi asas kemunculan neo-feudal.

DAPATAN, ANALISIS DAN PERBINCANGAN

Amalan neo-feudal UMNO di DUN Nusajaya

Neo-feudalisme meneruskan amalan masyarakat feudal dalam lanskap politik pada era globalisasi. Ia menjadikan ekonomi sebagai alat golongan pemerintah untuk mengawal golongan diperintah. Kuasa ekonomi seperti cukai, pemberian hadiah dan pembangunan menjadi *push factor* yang mencetuskan amalan-amalan neo-feudal yang diterapkan menerusi nilai-nilai psikologi feudal, politik penaung-dinaung, politik pembangunan dan kepimpinan mikro di peringkat akar umbi.

Perbandingan antara ciri-ciri feudal klasik dan neo-feudal dapat dilihat di dalam Jadual 5. Jadual ini menjelaskan:

- (i) hubungan taat setia antara dua golongan iaitu pemerintah (raja dan pembesar) dengan yang diperintah (rakyat biasa) menjadi hubungan antara parti pemerintah (elit politik) dengan rakyat dan ahli biasa.
- (ii) kekuatan para pembesar feudal adalah daripada kurniaan raja (spt., kawasan, tanah, pangkat), manakala kekuatan dan pengaruh elit politik diberikan oleh kepimpinan yang lebih tinggi dalam parti (*superior*). Elit politik dalam budaya neo-feudal memperoleh jawatan dan sumber ekonomi seperti tanah, saham dan perniagaan daripada pemimpin yang lebih tinggi.
- (iii) penurunan kuasa atau desentralisasi oleh raja kepada pembesar berlaku pada zaman feudal Melayu (Cheah 1994:28). Dalam politik neo-feudal, penurunan dan pengagihan kuasa turut berlaku dalam kalangan kepimpinan tertinggi parti, ketua-ketua bahagian, dan ketua-ketua cawangan.

- (iv) perebutan kuasa di kalangan pembesar turut berlaku dalam masyarakat neo-feudal. Namun, ia tidaklah sehingga menyebabkan peperangan dan penggunaan ketenteraan serta kekerasan. Perebutan kuasa dan pengaruh biasa berlaku bagi merebut jawatan dan kedudukan dalam parti.

Jadual 5: Perbandingan Ciri-ciri Feudalisme Melayu Tradisi Dengan Neo-feudalisme Kontemporari

FEUDALISME MELAYU KLASIK	NEOFEUDALISME MELAYU
Raja / Sultan	Presiden parti
Pembesar Istana	Elit politik
Pedagang	Usahawan dan ahli perniagaan
Petani, penyewa dan hulubalang	Rakyat biasa

Sumber: Azmi (2015); Noor Sulastry (2014); Cheah (1994)

Di Nusajaya, Ketua UMNO Bahagian Gelang Patah dan ADUN Nusajaya merupakan dua pembesar utama neo-feudal. Sumber kuasa Ketua Bahagian adalah daripada presiden parti. ADUN mendapat mandat rakyat yang dilegitimasi oleh sultan. Pada era feudalisme klasik, pemerintahan di Johor (termasuk di kawasan Nusajaya) dilaksanakan menerusi pentadbiran daerah, mukim dan kampung. Pembesar daerah, penghulu dan ketua kampung merupakan institusi kepimpinan tradisional yang penting pada masa itu (Kassim Thukiman 2014:121).

Walau bagaimanapun, sejak negara mencapai kemerdekaan pada tahun 1957 yang kemudiannya diikuti oleh pengamalan sistem demokrasi berparlimen, kuasa institusi istana dalam urusan pemilihan pemimpin di Johor hanya bersifat 'mengesahkan' pelantikan yang dibuat oleh elit politik dan pentadbiran. Institusi penghulu dan ketua kampung yang dilantik oleh sultan semakin mengecil peranannya (Zanurian 2016). Selain rakyat biasa, terdapat golongan usahawan dan peniaga pada era feudalisme yang menjalankan kegiatan ekonomi menerusi perniagaan 'tauke' lombong dan 'tauke' ladang getah. Manakala pada era neo-feudalisme, ekonomi Nusajaya digerakkan oleh pelbagai sektor ekonomi dan golongan pemodal, terutamanya daripada sektor industri dan perkhidmatan.

Gaya kepimpinan neo-feudal

Pemimpin merupakan aktor utama yang mencorakkan nilai dalam kedua-dua masyarakat feodal/ neo-feudal. Dalam masyarakat feodal Melayu klasik, raja sebagai pemimpin tertinggi pemerintahan mengagih-agihkan kuasa dan kekayaan kepada para pembesar negeri. Situasi serupa berlaku dalam masyarakat neo-feudal apabila kuasa daripada Persekutuan diturunkan ke peringkat kerajaan negeri, jabatan dan agensi kerajaan. Di samping itu kuasa pemimpin parti pemerintah turut diagihkan kepada ketua perhubungan negeri, ketua-ketua bahagian dan ketua-ketua cawangan mengikut hierarki. Ahmad Fawzi dan Mohd Idris (2006:17) berpandangan dalam sistem pemerintahan pada masa ini, pemimpin-pemimpin UMNO telah menjadi elit berkuasa manakala elit tradisional (golongan istana) diabsahkan sebagai kepimpinan simbolik.

Kepimpinan daripada autoriti perundangan lebih mendominasi lanskap politik di DUN Nusajaya. ADUN dipilih melalui pilihan raya. Kepimpinan UMNO di DUN tersebut juga dipilih melalui proses pemilihan. Masyarakat luar bandar masih terikat kuat dengan konotasi 'ketuanan Melayu', 'wakil raja', dan 'taat setia', apabila membicarakan tentang pemimpin dan kepimpinan. Ini kerana pemikiran mereka telah ditanam dengan *herd mentality* sejak sekian lama. Mereka memerlukan pemimpin sebagai pelindung; iaitu tukaran nilai kesetiaan yang diberikan. Critchley (1978:54) mendedahkan bahawa "*The great vassals of the sultan or king obeyed him only when they thought fit*". Perkara ini terlihat di dalam politik luar bandar di Nusajaya. Masyarakat desa Nusajaya cukup setia kepada setiap peringkat kepimpinan kerana beranggapan bahawa pemimpin merupakan wakil raja (Zabidah 2016). Pada zaman pemerintahan monarki iaitu sebelum Johor menyertai Malayan Union pada tahun 1946, sultan Johor merupakan pelindung mutlak rakyat. Kini, tanggungjawab melindungi dan membangunkan masyarakat dilaksanakan menerusi kepimpinan politik yang dipilih oleh rakyat.

Kesempatan ini telah diambil oleh kepimpinan parti pemerintah untuk menjadi wira yang melindungi mereka. Para pemimpin politik di Nusajaya cuba menonjolkan diri sebagai pejuang bangsa. Kepimpinan berusaha untuk mendekati rakyat menerusi pelbagai aktiviti seperti turun padang, mengadakan perjumpaan dengan orang ramai dan manganjurkan majlis-majlis keramaian.

Media sosial seperti *facebook* turut dimanfaatkan bagi memperlihatkan sumbangan-sumbangan pemimpin parti kepada masyarakat. Kebanyakan pemimpin UMNO turut mengetuai atau terlibat dalam kepimpinan Badan Bukan Kerajaan (*Non-government organisation* atau NGO) di kawasan mereka seperti Belia 4B, Koperasi Desa, Persatuan Ibu Bapa dan Guru, Jawatankuasa Masjid dan sebagainya (Syed Husin 1977:208). Dari sini mereka meluaskan pengaruh dan meneruskan perkembangan amalan neo-feudal.

Kuasa ekonomi neo-feudal

Shaharuddin (2014a:87) mendedahkan tentang falsafah kebendaan yang mempengaruhi kepimpinan Melayu feudal. Hal ini bukanlah sesuatu yang asing kerana masyarakat feudal Melayu sememangnya berkait rapat dengan unsur-unsur kuasa, kedudukan dan kekayaan (Shaharuddin 2014b:19). Menurut Mahathir Mohamad (dalam Ahmad Fawzi & Mohd Idris 2006:229) *"...ramai yang berjaya dan menjadi kaya tidak puas hati dengan kekayaan semata-mata. Mereka mahu tempat dalam bidang politik dan kuasa"*. Bagi Shaharuddin, pemimpin pemerintah mengutamakan golongan usahawan dan ahli perniagaan yang dijulung sebagai wira adalah sejajar dengan pandangan Whitehead (2013) yang melihat pemerintahan oleh golongan kaya menjadi lebih kaya; berbanding masyarakat yang dibantu - walaupun dibantu sepanjang masa masih tidak mampu mengatasi mahupun setaraf dengan golongan pemerintah.

Para pemimpin parti mempunyai sumber kewangan tersendiri dalam bidang perniagaan. Kebanyakan di antara mereka mendapat projek melalui parti. Shaharuddin (2014b:168) menyamakan kepimpinan neo-feudal ini sebagai *Malay tycoons*. Mereka mewakili pemodal kapital Melayu dan mengaku sebagai pelindung ekonomi Melayu. Jamaie (2015:156) juga mendakwa semenjak tahun 1970an lagi, ramai orang Melayu menyertai UMNO kerana ingin memperoleh jawatan dalam barisan kepimpinan parti yang kemudiannya jawatan tersebut digunakan untuk kepentingan perniagaan masing-masing. Pada awal penubuhannya, parti tersebut diterajui oleh golongan guru dan penduduk kampung. Masa memperlihatkan lebih ramai teknokrat, kontraktor dan ahli perniagaan mengambil alih peranan kepimpinan UMNO (Pereira 2000:34; Nik Nazmi 2010:30).

Kebanyakan pemimpin UMNO Nusajaya dan ahli keluarga terdekat mereka memiliki perniagaan sendiri dalam pelbagai sektor; merangkumi sektor kesihatan (klinik), perkhidmatan makanan (restoran) dan pembinaan. Oposisi seperti PAS dan BERSATU di Gelang Patah sentiasa mempersoalkan kejayaan mereka sama ada di atas usaha sendiri ataupun mendapat kemewahan atas kedudukan di dalam parti dan kerajaan (Salahuddin 2016). Di samping itu, pemimpin parti dilantik ke jawatan strategik di Majlis Daerah, Majlis Pembangunan Usahawan Daerah, Majlis Pembangunan Luar Bandar, dan Majlis Pembangunan Pertanian Kawasan Parlimen yang memberi kelebihan kepada mereka untuk mengatur para usahawan dan peniaga agar bernaung di bawah mereka.

Norazit (1997:V) berhujah seseorang ahli politik tidak akan berjaya tanpa ekonomi yang kukuh. Maka itu, mereka perlu mencari kekuatan ekonomi dengan cara mendapatkan tender dan kontrak kerajaan, saham dan peluang-peluang perniagaan. Di Nusajaya, Nasir (2016) yang merupakan Pendaftar Parti Peribumi Bersatu Malaysia kawasan Gelang Patah, mendakwa ahli dan pemimpin sering mendapat peluang perniagaan walaupun mereka tidak mahir dalam selok belok keusahawanan. Hal ini bukanlah sesuatu yang mengejutkan kerana elit politik yang berpengaruh dalam agensi kerajaan dan swasta akan menawarkan peluang-peluang ekonomi kepada ahli keluarga dan kenalan rapat terlebih dahulu. Penglibatan dalam perniagaan secara langsung membolehkan pemimpin politik mempunyai dana bagi membiayai kegiatan politik. Hubungan kuasa politik dengan kuasa ekonomi berkonsepkan kesetiaan di mana orang yang taat setia sudah pasti bakal menerima ganjaran setimpal daripada penaungnya. Maka bukanlah sesuatu yang asing apabila kepimpinan UMNO di peringkat bahagian Gelang Patah dan Nusajaya lebih mengutamakan penyokong setia mereka dalam mengagihkan manfaat pelbagai program parti (Zaini 2016).

Pengaruh dan persaingan elit politik

Persaingan dalam kalangan pemimpin politik merupakan lumrah dalam masyarakat neo-feudal. Bagi mereka, politik umpama batu loncatan untuk mendapatkan kedudukan yang lebih tinggi dalam parti dan masyarakat (Syed Husin 1977:50). Persaingan merebut jawatan berlaku daripada peringkat akar umbi di cawangan-cawangan sehinggalah ke jawatan tertinggi dalam parti. Di

kawasan DUN Nusajaya, perebutan jawatan yang ketara berlaku di peringkat Bahagian. Pertandingan merebut beberapa jawatan penting dalam parti, terutamanya jawatan Ketua Bahagian tidak dapat dielakkan. Pemilihan Ketua UMNO Bahagian pada tahun 2013 menyaksikan bekas Ketua Pemuda, Mohamad Khairi A. Malik berjaya mengatasi penyandang iaitu Datuk Abdul Aziz Sopian dan ADUN Nusajaya, YB Dr. Zaini Abu Bakar (mstar 2013). Zaini (2016) mendakwa kemenangan Mohamad Khairi adalah disebabkan pengaruh beliau sebagai Setiausaha Politik YAB Menteri Besar. Persaingan bagi mendapat sokongan ahli-ahli UMNO terus berlaku antara Ketua UMNO Bahagian dan ADUN Nusajaya walaupun selepas berakhirnya pemilihan. Menurut Zaini (2016), jawatan Ketua UMNO Bahagian begitu penting dan menjadi rebutan berikutan aspirasi Ketua Bahagian akan didengari sehingga ke peringkat institusi presiden parti.

Pergeseran politik memang biasa berlaku di dalam kalangan elit feudal. Ia merupakan stereotaip ahli politik yang sering berebut kuasa dan saling tarik menarik sokongan para pengikut. Ahmad Atory (2010:35) menjelaskan sokongan dan kesetiaan pengikut merupakan indikator penting bagi setiap pembesar politik. Ini kerana kekuatan politik mereka terletak kepada jumlah pengikut dan sejauh mana kepentingan pengikutnya dapat dijaga. Faaland, Parkinson dan Rais (2002: 195) berpandangan perpecahan orang Melayu merupakan 'adat' yang telah lama wujud sejak zaman Hang Tuah lagi; iaitu pada abad ke-15 (kira-kira 500 tahun yang lalu). Tindakan 'membuang' pemimpin-pemimpin yang tidak sebulu turut berlaku pada pada masa ini apabila para penentang parti seperti Muhyiddin Yasin, Mukhriz Mahathir dan Shafie Apdal dipecat atau digantung keahlian daripada UMNO pada tahun 2016. Amalan *zero sum game* begitu sinonim dalam perebutan kuasa politik, termasuklah dalam parti UMNO. Situasi di DUN Nusajaya menampakkan ciri-ciri yang hampir sama apabila pihak yang kalah dipinggirkan daripada aktiviti parti.

Eksplotasi jentera kerajaan

Menurut Noor Sulastry (2016), eksploitasi kuasa berlaku apabila kepatuhan minda dan fizikal dijana oleh *consent* dan juga *force* bagi memastikan masyarakat mengikut corak dan budaya yang dibentuk oleh pemerintah. Kepatuhan tersebut telah berjaya disemai dalam diri individu semenjak negara mulai mencapai kemerdekaan menerusi kuasa pemerintah mengawal politik

dan undang-undang, kawalan terhadap media massa dan penggunaan jentera kerajaan.

Agensi utama kerajaan di luar bandar seperti Jabatan Kemajuan Masyarakat (KEMAS) dan Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK) sering dianggap sebagai ejen parti pemerintah kerana tidak bersifat *apolitical*. Beberapa penduduk kampung yang ditemui di Nusajaya mengesahkan terdapat aktiviti politik kepartian, terutamanya kepada para ibu bapa kanak-kanak di bawah pentadbiran lama dijalankan oleh pihak TABIKA KEMAS. Selain itu, kakitangan KEMAS juga berperanan membantu petugas parti terutamanya pada musim pilihan raya. Hal ini tidak menghairankan kerana agensi tersebut berfungsi menyebarkan dasar-dasar serta menerangkan pelbagai agenda pemerintah (Watt Zacchaeus 2015). Puthucheary dan Noraini (2003:46) turut mendakwa KEMAS terlibat menganjurkan ceramah-ceramah politik UMNO, terutamanya pada musim pilihan raya.

Selain itu, agensi-agensi kerajaan lain juga turut memainkan peranan berdasarkan kapasiti dan fungsi mereka bagi mengukuhkan hubungan *patronage-client* antara parti pemerintah dan rakyat di luar bandar. Menurut Azizuddin (2015), elit politik biasanya menggunakan pengaruh kerajaan untuk membentuk "*clientalist system of patronage and influence*". Justeru, bantuan agensi seperti RISDA, FAMA, FELCRA Bhd., MARA dan LKIM yang sememangnya bertanggungjawab membantu penduduk Nusajaya dalam aktiviti agrarian dan keusahawanan sering ditafsirkan sebagai sumbangan daripada parti pemerintah. Hal ini kerana UMNO dan BN berkuasa mengarah dan mempengaruhi agensi berkenaan. Malah, terdapat dakwaan pelatih-pelatih GIATMARA Gelang Patah diarah membantu urusan lojistik parti semasa musim pilihan raya sebagai tugas kerja kursus mereka.

Elit politik parti pemerintah juga sering menjadi penghubung antara rakyat dan agensi-agensi tersebut. Menurut ADUN Nusajaya, YB Dr. Zaini Abu Bakar, menjadi tugas dan peranan pemimpin parti terutamanya wakil rakyat untuk membawa masalah dan isu penduduk kepada agensi-agensi kerajaan untuk diselesaikan. Hal ini menguatkan hujah Mohd Ali (1999:205) bahawa golongan penaung merupakan elit dalam masyarakat yang berupaya menguasai keperluan rakyat seperti pekerjaan, tanah, biasiswa dan informasi. Penguasaan kumpulan elit

ke atas kumpulan yang diperintah disebut oleh Wan Abdul Rahman (2014: 142) sebagai “*penjelmaan status quo dan akur kepada nilai-nilai arus perdana masyarakat*”, iaitu nilai-nilai neofeudal yang menunjukkan penguasaan golongan elit ke atas masyarakat luar bandar. Nilai tersebut juga terserlah apabila elit politik parti sentiasa disanjung dalam majlis-majlis anjuran agensi kerajaan. Mereka mendapat tempat duduk dan layanan istimewa yang berbeza daripada orang kebanyakan. Kehadiran pemimpin UMNO dalam majlis bersama rakyat saling tidak tumpah dengan budaya feudal klasik seperti yang dipraktikkan pada zaman pemerintahan monarki.

Eksplotasi undang-undang pilihan raya

Masyarakat luar bandar di Nusajaya masih kurang pendedahan mengenai undang-undang yang boleh digunakan untuk tujuan politik, terutamanya akta-akta baharu seperti *Security Offences Special Measures Act 2012 (SOSMA)*, *Prevention of Terrorism Act 2015 (POTA)*, Akta Perhimpunan Aman dan Akta Majlis Keselamatan Negara (MKN). Bagi mereka, perkataan ‘undang-undang’ itu sendiri sudah cukup untuk membuatkan mereka patuh dan menurut perintah (Salahuddin 2016). Menurut Salahuddin lagi, sifat semula jadi orang Melayu iaitu tidak suka melawan dan sentiasa berjiwa hamba memperlihatkan ciri-ciri neo-feudal yang begitu menebal di kawasan-kawasan kampung.

Hussain (2006:62) dan Shukor (2006:47) menambah UMNO dan BN masih mampu mengekalkan kuasa di luar bandar atas faktor sejarah dan perundangan apabila memenangi PRU pertama pada tahun 1955. Kemenangan itu membuka jalan kepada parti pemerintah untuk menggubal dasar dan undang-undang negara yang memihak kepada mereka. Undang-undang berkaitan Kajian Semula Persempadanan Bahagian Pilihan Raya merupakan contoh klasik perundangan yang memberi kelebihan politik kepada pemerintah. Strategi *Gerrymandering* parti pemerintah iaitu memanipulasi penyusunan dan pengaturan semula kawasan-kawasan pentadbiran bagi mempengaruhi keputusan pilihan raya telah banyak membantu kemenangan parti itu (Junaidi, Mohd Fuad, Rosmadi & Amer Saifude 2012b). Persempadanan juga menurut Hilley (2009:50) membolehkan lebih ramai perwakilan Melayu dari kawasan luar bandar menduduki badan perundangan negeri (DUN) dan negara (parlimen).

Lim Kit Siang (2016), Salahuddin (2016) dan Nasir (2016) mendakwa cadangan Kajian Persempadanan Semula yang dibuat oleh SPR pada membuktikan bahawa agensi kerajaan itu telah menjadi alat politik parti pemerintah. Salahuddin melihat persempadanan semula DUN Nusajaya dan Parlimen Gelang Patah hanya menguntungkan UMNO apabila ramai penyokong oposisi di Nusajaya dipindahkan ke DUN Senai, DUN Skudai dan DUN Bukit Batu. Parti Amanah Negara kawasan Gelang Patah turut menganalisis cadangan persempadanan semula kawasan pilihan raya yang membabitkan perpindahan keluar pengundi (Jadual 6).

Analisis Parti Amanah Negara (2016) mendapati bahawa pemindahan keluar pengundi ke DUN lain melibatkan Daerah Mengundi (DM) 'pinggir bandar' dan 'bandar' di Nusajaya iaitu DM Ulu Choh dan DM Bandar Ulu Choh, DM Teratai, DM Mutiara Rini, DM Pulau dan DM Sri Pulau, dan DM UTM. Ini menunjukkan parti pemerintah mahu mengekalkan penguasaan di DUN Nusajaya menerusi sokongan pengundi-pengundi dari kawasan luar bandar. Sebagai rekod, keputusan PRU-13 menunjukkan kemerosotan sokongan kepada UMNO. Keadaan ini menjelaskan hipotesis kedudukan UMNO dan BN terjamin kukuh selagi mana amalan neo-feudal menjadi teras kehidupan masyarakat. Sifat neo-feudal UMNO telah berakar umbi dan hidup subur di kawasan luar bandar sedangkan masyarakat di bandar-bandar lebih bersikap terbuka dan menolak amalan neo-feudal.

Jadual 6: Jumlah Pemindahan Keluar Pengundi Daripada DUN Nusajaya Bagi Cadangan Persempadanan Semula Tahun 2016

Kawasan Asal	Kawasan Baharu	Jumlah Pengundi (Orang)
DUN Nusajaya	DUN Bukit Batu	8,801
	DUN Senai	547
	DUN Skudai	3,854
	<i>Jumlah</i>	<i>13,202</i>

Sumber: Olahan semula daripada *Facebook* Parti Amanah Negara kawasan Gelang Patah (2016)

Barisan Nasional dan UMNO optimis untuk mengekalkan kuasa dalam pilihan raya di Nusajaya dengan kemenangan yang lebih besar sekiranya segmen undi dari kawasan luar bandar melebihi undi dari kawasan bandar. Ini kerana parti pemerintah menguasai sepenuhnya elemen neo-feudal seperti pengaruh kepimpinan, faktor pembangunan, politik penaungan dan penguasaan ke atas informasi dan jentera kerajaan di luar bandar (Abdul Malique 2016). Pandangan tersebut senada dengan dakwaan Nasir (2016) bahawa pengundi luar bandar di Nusajaya lebih cenderung untuk mengekalkan status quo pemerintah berikutan telah sekian lama dimomokkan akan kesengsaraan yang bakal menimpa kaum Melayu sekiranya UMNO gagal mengekalkan kuasa. Oleh sebab itu, persempadanan semula kawasan pilihan raya memberi peluang kepada parti pemerintah menolak keluar pengundi di daerah-daerah mengundi bandar dan pinggir bandar yang lebih cenderung untuk tidak menyokong budaya neo-feudal.

Kawalan terhadap media dan informasi

Masyarakat neo-feudal di luar bandar turut terkesan akan pengaruh media massa yang mencorakkan pemikiran dan pertimbangan mereka. Penguasaan media oleh parti pemerintah memudahkan mereka mengeksploitasi kuasa semaksimum mungkin dalam mengkonstruksi pemikiran rakyat supaya menerima kedudukan dominan elit politik tanpa soal (Noor Sulastry 2014:41). Elit politik meraih kuasa menerusi penfeudalan ruang awam dengan mempengaruhi dan mengawal media (Mohd Azizuddin 2015). Informasi yang disebarkan media mampu mempengaruhi pertimbangan rasional massa.

Justeru, Mohd Fitri (2016:115) berpandangan informasi memainkan peranan penting dalam membentuk pemikiran masyarakat. Informasi membentuk *world view* atau pemikiran masyarakat terhadap parti pemerintah dan juga parti oposisi. *World view* parti pemerintah lebih mudah tersebar luas kerana orang Melayu yang tinggal di kawasan luar bandar menerima kebanyakan maklumat daripada media arus perdana yang dikawal seperti akhbar Utusan Malaysia, Berita Harian serta media elektronik seperti RTM dan TV3 (Junaidi, Rosmadi, Amer Saifude, Mohd Azlan, Mazlan & Ahmad Rizal 2014: 32; Junaidi 2015: 97; Junaidi et.al. 2015:70 & Junaidi, Mohd Fuad, Mohd Faidz & Muhammad Hazim 2016:45). Sifat menyerah masyarakat desa di Nusajaya mewajarkan

mereka menerima bulat-bulat setiap maklumat dan berita yang disampaikan menerusi media tradisional ini. Sifat kehambaan masyarakat kampung juga menyebabkan mereka gagal menilai secara tuntas dan rasional akan setiap informasi daripada media tradisional (Salahuddin 2016).

Di samping itu, peranan media alternatif tidak begitu menyerlah di kawasan luar bandar. Kajian Katiman et al., (2011) mendapati pemilikan dan tahap penggunaan halaman-jaring (*internet*) serta kemudahan media sosial oleh penduduk Nusajaya masih rendah. Selain akses kepada halaman-jaring yang terhad, masyarakat luar bandar di Nusajaya juga kurang memberi perhatian kepada isu-isu nasional yang dibangkitkan oleh media alternatif. Ini kerana majoriti penduduk luar bandar terdiri daripada golongan warga emas yang kurang tertarik dengan penggunaan gajet terkini. Mereka juga lebih selesa dengan gaya hidup tradisi seperti membaca surat khabar dan mendengar berita radio atau televisyen. Kebanyakan golongan muda nya telah berhijrah ke kawasan bandar yang menyediakan peluang pekerjaan dan kehidupan sosial yang lebih menarik. Selain itu, penduduk di kampung-kampung sekitar Nusajaya tidak terpengaruh dengan informasi daripada media alternatif yang dianggap sebagai 'pemecah belah perpaduan' dan 'dakyah oposisi' (Mohd Yusof 2016).

Politik pembangunan

Pembangunan dan manfaat ekonomi merupakan antara elemen terpenting dalam masyarakat neo-feudal. Ia merupakan *fief* yang mengikat taat setia dan kepatuhan rakyat kepada pemerintah. Manakala, politik penaung-dinaung adalah penjelasan kepada hubungan kesetiaan tersebut. Menurut Junaidi, Rosmadi, Amer Saifude, Mohd Azlan, Mazlan dan Ahmad Rizal (2014) dan Junaidi et.al. (2015), orang Melayu luar bandar yang dibelenggu kemiskinan dan serba kekurangan daripada segi kemudahan infrastruktur amat dipengaruhi oleh sentimen 'Politik Pembangunan' yang masih memerlukan bantuan atau 'tongkat'. Ku 'Azam (2015:4) menyifatkan situasi ini sebagai '*under-development*' yang menyebabkan '*development*' menjadi satu keperluan sesebuah masyarakat.

Hanapi (2009:139) turut bersetuju bahawa kemunduran sesuatu kawasan merupakan salah satu faktor yang mengukuhkan pegangan parti pemerintah.

Menurutnya kawasan yang mundur mudah dimanipulasi dan dikendali menerusi pendekatan tradisi feodal. Konsep 'hutang budi' dan 'balas budi' dimana pihak pemerintah akan menggunakan kaedah wang dan pembangunan untuk memperbaiki kemudahan infrastruktur di kawasan luar bandar ini telah menjadi asam garam kehidupan masyarakat luar bandar (Junaidi et.al.2012b: 205). Masyarakat luar bandar percaya kestabilan politik dan kesinambungan pembangunan negara hanya akan tercapai melalui pemerintahan parti UMNO dan BN yang telah sekian lama mentadbir negara.

Selain itu, keupayaan UMNO dan BN memberikan pelbagai habuan langsung seperti barangan dan wang ringgit kepada pengundi menjadi kelebihan parti itu berbanding oposisi. Sepertimana diujahkan Katiman et al., (2011), walaupun penduduk asal Nusajaya sukar merebut peluang pembangunan, mereka masih boleh meneruskan kehidupan yang selesa dengan tersedianya pelbagai kemudahan dan prasarana yang diperlukan. Salahuddin (2016) pula memberi contoh isu pengambilan balik tanah di Felcra Tebing Runtuh sebelum PRU ke-13 yang pada awalnya dibantah dan membangkitkan kemarahan penduduk setempat. Namun, isu tersebut tidak mempengaruhi keputusan pilihan raya. Malahan UMNO dan BN memperoleh pertambahan undi dari kawasan tersebut hasil daripada pelbagai habuan yang diberikan kepada penduduk. Selain wang pampasan, penduduk Felcra Tebing Runtuh juga diberikan rumah dan lot tanah di kawasan lain. Walaupun sebenarnya habuan berkenaan bukanlah dari poket para pemimpin UMNO, pemimpin UMNO mendapat kredit kerana dilihat berjaya menyelesaikan isu tersebut (Salahuddin 2016).

Pembangunan juga menyediakan peluang untuk menambah sumber pendapatan dan pelbagai kemudahan kepada masyarakat. Justeru, pengundi luar bandar memilih untuk mengundi dan menyokong parti pemerintah agar pembangunan dapat dilaksanakan secara berterusan. Bagi mereka, faktor parti lebih penting berbanding siapa calon yang diketengahkan semasa pilihan raya (Junaidi et al., 2014: 32). Maka, bukanlah sesuatu yang pelik apabila terdapat ungkapan sarkastik yang berlegar dalam kalangan masyarakat iaitu "letak tunggul kayu sebagai calon BN sekalipun parti tersebut tetap akan menang". Buktinya pada PRU ke-13 calon UMNO bagi kerusi DUN Nusajaya iaitu Dr. Zaini Abu Bakar hanyalah pemimpin UMNO di peringkat bahagian ditentang oleh

figura oposisi di peringkat nasional yang juga naib presiden PAS, Salahuddin Ayub. Namun, BN masih mampu menang di kerusi tersebut.

Faktor geografi iaitu lokasi perkampungan tradisi Melayu yang masih memerlukan pembangunan juga menyebabkan penduduk mengharapkan kesinambungan pemerintahan sedia ada yang berpengalaman diteruskan dalam memacu pembangunan. Justeru, program pembangunan kerajaan mempunyai agenda untuk menjadikan pengundi terus terhutang budi. Apatah lagi ciri-ciri masyarakat luar bandar yang tidak sofistikated dan kurang maju memudahkan mereka menelan bulat-bulat agenda kemajuan pemerintah (Mahathir 2003: 125). Hal ini dilaksanakan melalui agensi kerajaan yang terdapat di Nusajaya seperti FELCRA Bhd., KEMAS, RISDA, Jabatan Kebajikan Masyarakat dan LKIM yang bertindak sebagai '*transporter*' atau pembawa agenda politik pembangunan parti pemerintah.

Di samping itu, rakyat termasuk yang tinggal di luar bandar melihat kesungguhan parti pemerintah untuk meraih kembali sokongan dengan cara menawarkan pembangunan dan perkhidmatan yang berterusan. Hal ini mudah dilakukan oleh parti pemerintah kerana mereka menguasai faktor 3M; iaitu wang (*money*), mesin penggerak (*machinery*) dan media. Mohammad Khairi (2016) pula berhujah kerajaan dapat membela orang-orang Melayu kerana kedudukan UMNO yang kuat dan menunjangi parti BN. Banyak dasar dan program membantu masyarakat di kampung-kampung dirancang dan berjaya dilaksanakan kerana mendapat sokongan masyarakat.

Politik penaung-dinaung

Pada zaman feodal klasik, raja atau *lord* memberi penaungan kepada rakyat yang diperintah (*vassa*). Era neo-feodal dalam masyarakat negara ini pula elit politik menjadi penaung kepada kumpulan rakyat. Syed Husin (1977:245) berhujah, selain politik pembangunan, amalan penaungan juga telah lama wujud dalam masyarakat Melayu hingggakan kedua-dua elemen ini telah melahirkan *broker* (orang tengah) dalam kalangan pemimpin masyarakat yang berpengaruh seperti imam, guru agama, penghulu dan ketua kampung. Mereka ini akan bertindak sebagai penghubung di antara penduduk kampung dan kepimpinan politik. Dari situ, tawar menawar berlaku di mana mereka akan

menawarkan sokongan dan sebagai balasan parti politik perlu memastikan pembangunan seperti pembinaan masjid, sekolah, jalan raya dan sebagainya dilaksanakan di kawasan mereka.

Begitu juga di Nusajaya, golongan agamawan, penghulu, ketua kampung, pemimpin NGO dan guru turut bertindak sebagai *broker* antara masyarakat dan pemerintah. Hubungan baik golongan ini dengan elit politik memudahkan urusan institusi berkenaan. Mereka menguruskan program dan pelbagai aktiviti yang ditaja oleh kerajaan dan parti pemerintah untuk manfaat penduduk kampung (Zaini 2016). Terdapat banyak aktiviti diadakan dengan kerjasama Pejabat Khidmat ADUN Nusajaya mahupun UMNO Bahagian misalnya Majlis Sambutan Maulidur Rasul, Majlis Berkhatan Perdana, Program asnaf zakat dan Majlis Korban Perdana. Penduduk kampung yang memerlukan sebarang bentuk bantuan misalnya permohonan biasiswa pendidikan, dan bantuan bencana akan menemui pemimpin akar umbi terlebih dahulu sebelum permasalahan mereka dibawa kepada elit politik. Maka, tidak menghairankan sekiranya golongan *broker* ini begitu rapat dengan parti pemerintah kerana mereka perlu bernaung di bawah elit yang berkuasa bagi memastikan kemudahan dan kebajikan penduduk kampung yang berada di bawah tanggungjawab mereka.

Pada masa ini, amalan penaungan dipraktikkan secara terang-terangan apabila kontraktor-kontraktor atau pemodal yang dinaungi dianugerahkan projek-projek pembangunan. Perkara ini lebih giat lagi semasa musim pilihan raya. Hal ini kerana parti pemerintah akan mengagih-agihkan banyak kontrak dan projek yang dijanjikan semasa pilihan raya sebagai 'hadiah' atau *fief* atas sokongan yang diberikan kepada parti berkenaan. Kemampuan elit politik memberi penaungan mudah difahami berikutan mereka mempunyai ruang dan kuasa untuk mengawal dan menyalurkan pelbagai sumber awam kerana mempunyai hubungan yang erat dengan agensi kerajaan (Mohd Ali 1999:212-213).

Pemberian *fief* dalam bentuk wang tunai juga adalah fenomena biasa dalam parti terbesar kaum Melayu itu. Wang tunai dan 'hadiah' adalah bentuk *fief* yang mudah dan sangat berkesan bagi memantapkan hubungan penaung-dinaung. Pemberian wang dan kebendaan melahirkan lebih ramai 'pemakan-pemakan dedak' yang sentiasa patuh kepada pemimpin parti bagi meneruskan

kelangsungan politik mereka (Mahathir 2016). Mohd Zaini (2016) pula mendakwa pemakan dedak dalam kalangan pengikut setia merupakan mereka yang mudah dibeli demi menjaga kuasa pembelinya agar tidak jatuh ke tangan orang lain. Malah, mereka juga hanya mengiyakan sahaja perkara yang tidak betul meskipun ia diketahui salah.

Di Nusajaya, UMNO Bahagian Gelang Patah tidak menafikan bahawa terdapat amalan pemberian wang oleh pemimpin parti kepada anggota bawahan. Menurut Mohd Yunos (2016), Setiausaha UMNO Bahagian Gelang Patah, di Gelang Patah, pemberian wang tunai bertujuan membantu ahli bawahan melancarkan perjalanan program-program tertentu. Namun, situasi berbeza di kawasan bandar Nusajaya. Mereka yang kebanyakannya terdiri daripada kalangan kelas menengah kurang bergantung kepada bantuan kerajaan mahupun bantuan parti politik. Mereka lebih selesa menguruskan hidup dengan cara masing-masing yang bersandarkan merit tanpa penaungan daripada mana-mana pihak. Hal ini berikutan pendapatan mereka di sektor industri dan perkhidmatan mampu menyara kehidupan seharian. Kehidupan di kawasan bandar yang serba lengkap dengan pelbagai kemudahan juga menyebabkan mereka tidak perlu memohon bantuan parti politik (Junaidi et.al. 2014:32).

Penduduk luar bandar yang terlibat dalam sektor pertanian dan berpendidikan rendah tidak mampu bersaing dalam persekitaran sosioekonomi yang semakin dihimpit pembangunan. Atas sebab itu, penduduk luar bandar terus menerima UMNO sebagai penaung bagi melindungi mereka. UMNO boleh menjadi penghubung yang cukup berkesan antara penduduk dan kerajaan. Tambahan lagi UMNO menguasai agihan pembangunan dan kekayaan negara. Sebaliknya, parti-parti oposisi gagal 'melindungi' dan 'menaungi' masyarakat luar bandar di DUN Nusajaya kerana tidak mampu memberi habuan atau bantuan langsung. DAP umpamanya, walaupun mempunyai wakil rakyat yang terkenal di peringkat nasional mewakili parlimen Gelang Patah namun beliau tidak mampu membawa pembangunan (Mohd Yusof 2016).

Sebaliknya, ADUN Nusajaya daripada parti pemerintah lebih mudah menjanjikan pelbagai bantuan dan agenda pembangunan kerana UMNO menguasai ekonomi dan jentera kerajaan baik di peringkat negeri mahupun

di peringkat persekutuan. Oleh demikian, bukan sahaja penyokong parti pemerintah, malahan para penyokong oposisi juga terpaksa meminta bantuan daripada wakil rakyat UMNO apabila menghadapi masalah (Zaini 2016). Di samping itu, kedudukan Ketua Bahagian UMNO Bahagian Gelang Patah sebagai Setiausaha Politik Menteri Besar Johor turut memberi kelebihan kepada penduduk Nusajaya kerana setiap permasalahan rakyat dapat dibawa terus ke pengetahuan Menteri Besar (Mohd Yunus 2016).

Budaya taat setia

Budaya feudal memang telah sebatikan dengan masyarakat luar bandar. Ini juga boleh dilihat di dalam kalangan masyarakat di DUN Nusajaya sebelum PRU ke-14. Kebanyakan orang kampung, terutamanya warga emas yang dilahirkan sebelum merdeka cukup percaya bahawa UMNO merupakan pelindung kaum Melayu daripada ancaman kaum-kaum lain. Maka itu, ungkapan klise '*jatuh UMNO maka jatuhlah Melayu*' telah menjadi kepercayaan orang-orang Melayu di desa.

Zabidah (2016) mendakwa kumpulan masyarakat di Nusajaya berumur 40 tahun ke atas bersedia menumpahkan taat setia tidak berbelah bahagi kepada parti pemerintah. Jumlah undi di peti undi kumpulan ini pun sentiasa memihak kepada UMNO dan BN di Nusajaya (Zabidah 2016). Mereka tidak terlalu mengambil peduli mengenai isu nasional yang dimainkan oposisi. Pendirian mereka juga tidak berubah mengenai sumbangan UMNO yang telah berjasa memerdekakan negara dan banyak membawa pembangunan dan kesejahteraan hidup kepada rakyat. Sebaliknya, mereka yang tinggal di bandar dan segelintirnya terdiri daripada golongan muda, dilihat lebih subjektif dalam menilai lanskap politik Nusajaya. Ini kerana golongan muda lebih terdedah kepada maklumat daripada media sosial yang lebih luas dan bebas.

Normalasih (2016), seorang guru TABIKA KEMAS di Nusajaya yang ditemubual turut bersetuju dengan kenyataan ini. Beliau berpandangan isu-isu nasional seperti krisis ekonomi, isu 1MDB, kejatuhan nilai ringgit dan isu derma RM2.6 bilion tidak memberi kesan kepada sokongan rakyat di luar bandar; termasuklah di Nusajaya. Beliau menyatakan kebanyakan penduduk kampung di Nusajaya lebih mementingkan isu-isu lokal yang perlu ditangani oleh kerajaan dan parti

politik. Misalnya, isu perumahan, penyediaan dan pembaikan infrastruktur asas seperti jalan raya, lampu jalan, dan isu peluang pekerjaan kepada penduduk tempatan.

UMNO menyedari bahawa kuasa politik di Nusajaya hanya dapat dipertahankan apabila parti tersebut tidak ditentang oleh masyarakat Melayu. Lebih-lebih lagi orang Melayu masih merupakan pengundi majoriti di DUN Nusajaya. Presiden UMNO, Najib Razak dalam ucapannya semasa Perhimpunan Agung UMNO 2016 menyeru anggota UMNO supaya taat setia atau wala' kepada pemimpin parti dengan penuh kasih, sumpah setia dan bai'ah (UMNO Online 2016). Psikologi feudal UMNO ini bertepatan dengan hujah Critchley (1978:31), "*the vassal should never attack his lord, in word or in deed,*". Pendek kata, psikologi feudal menjadi elemen neo-feudal yang telah berjaya mempertahankan hegemoni UMNO di luar bandar.

Konsep wira yang diperlambangkan dengan taat setia oleh panglima Hang Tuah telah ditimbulkan kembali dengan pelbagai doktrinisasi yang menuntut taat setia rakyat (Azly 2013: 298 & 299). Menurut Mohammad Khairi (2016), UMNO akan terus mendapat sokongan dan taat setia selagi mana mereka memayungi orang-orang Melayu. Keadaan ini menyebabkan UMNO terus dekat di hati rakyat walaupun sentiasa berdepan cabaran seperti isu perpecahan UMNO dan penubuhan Parti Melayu Semangat 46, isu Anwar Ibrahim dan terkini kewujudan parti serpihan UMNO iaitu Parti Peribumi Bersatu Malaysia (BERSATU). Pemimpin dan anggota yang bertindak keluar parti dianggap sebagai penderhaka kepada bangsa dan dituduh bersekongkol dengan musuh-musuh negara (Astroawani 2016). Pelabelan dan tuduhan berat sedemikian sudah tentu menyebabkan orang-orang Melayu tidak berani menentang. Malah, mereka akan sentiasa patuh dan setia kepada UMNO.

Peminggiran sokongan generasi muda

Peralihan fasa feudal iaitu semasa zaman pemerintahan beraja mutlak kepada fasa neo-feudal (pemerintahan demokrasi) telah mewujudkan kelas baharu Melayu yang terdiri daripada generasi kedua dan ketiga masyarakat luar bandar (Abdul Wahab 2015:43). Generasi baharu di Nusajaya menurut Rahmah (2016), Ketua Penerangan Wanita UMNO Cawangan yang bertugas di Pusat

Khidmat Wakil Rakyat DUN Nusajaya, memerlukan perhatian yang khusus. Mereka mengasingkan diri daripada *political masters* kerana tidak berminat dengan umpan ekonomi, kebendaan dan wang ringgit. Ketidakupayaan UMNO menyelami hasrat dan kecenderungan golongan ini menyebabkan mereka mengambil sikap parokial dan sebahagiannya pula bersifat antagonis terhadap parti pemerintah. Menurut Mohd Faidz, Jamaie, Mohd Rizal dan Mohamad Rodzi (2011:200), budaya politik parokial wujud dalam kalangan masyarakat yang tidak ambil tahu tentang urusan politik. Mereka hanya mengutamakan urusan keluarga dan urusan peribadi mereka sahaja. Bagi mereka, urusan politik dan negara diurus oleh mereka yang berkenaan sahaja.

Sikap antagonis telah mula mempengaruhi golongan muda semasa mereka menuntut pengajian di kolej atau universiti (Normalasiah 2016). Kadar pendaftaran pemilih baharu yang rendah dan kurangnya sambutan golongan muda terhadap program politik kepartian di Nusajaya menunjukkan sikap parokial golongan tersebut (Zabidah 2016). Kebanyakan anak-anak muda di Nusajaya menjauhkan diri daripada aktiviti politik kepartian kerana mereka tiada *role model* atau *icon* yang boleh diteladani (Zaini 2016). Sifat elitis pemimpin menjadikan mereka gagal memahami hasrat golongan muda. Budaya feudal elit politik di Nusajaya yang mahu disanjung tinggi dan ditatang penuh hormat adalah sesuatu yang dangkal dan tidak diminati oleh golongan muda.

Nik Nazmi (2010:129) pula berpendapat cengkaman autoritarian parti pemerintah telah menyebabkan ramai anak-anak muda menjadi pesimis dan sinis terhadap politik. Lebih-lebih lagi apabila mereka dinafikan hak bergiat secara aktif sebagai 'rakan pembangunan' (Saifuddin 2014:52). Hal ini lumrah dalam kalangan pembesar neo-feudal, termasuk di Nusajaya, yang kurang senang dengan kehadiran golongan muda dan bijak pandai yang dilihat boleh mengancam kedudukan mereka (Mohamed Salleh 1997:210; Ahmad Atory 2009:273). Nasir (2016) mendakwa elit politik UMNO di Nusajaya hanya mementingkan kuasa bagi menjamin periuk nasi mereka. Menurutnya lagi, UMNO tidak dapat menuntut kesetiaan dan kepatuhan daripada golongan muda yang lantang dan berfikiran terbuka. UMNO mahu membentuk golongan muda yang sentiasa mengikut acuan feudalisme parti tersebut.

Manfaat amalan feudal dan neo-feudal kepada masyarakat luar bandar

UMNO dan BN yang memerintah negara ini lebih 60 tahun telah membuktikan kemampuan mereka membawa kemajuan dan menyediakan pembangunan untuk kesejahteraan rakyat. Malahan, usaha tersebut telah dilakukan berlipat kali ganda di kawasan luar bandar. Ini berbeza daripada pihak oposisi seperti PAS, PKR, DAP dan AMANAH yang masih belum memiliki sebarang rekod bagi memadam atau paling tidak menyamai pencapaian UMNO dan BN dalam hal ehwal pembangunan. Sebagai contoh, PAS yang memerintah negeri Kelantan selama beberapa penggal masih tidak mampu membawa agenda pembangunan untuk rakyatnya yang sebahagian besarnya adalah kaum Melayu luar bandar (Faaland, Parkinson & Rais 2002: 181). Justeru, model pembangunan BN dan UMNO, walaupun mengandungi konotasi *taboo* iaitu neo-feudal, politik pembangunan, penaungan, taat setia dan sebagainya namun masih boleh dianggap yang terbaik buat masa ini.

Pembangunan yang dibawa UMNO dan BN walaupun sering dipolitikkan terbukti telah berjaya mengurus perdanakan masyarakat luar bandar. Sebagai contoh, penduduk-penduduk kampung di Nusajaya masih mampu merasai tempas pembangunan yang dilaksanakan kerajaan. Biarpun mereka sering diberi 'tongkat' untuk memulakan langkah, hakikatnya mereka telah dibantu agar tidak ditenggelami oleh arus pemodenan. Keadaan ini mewujudkan keharmonian dan kestabilan politik apabila jurang pembangunan antara kawasan bandar dan luar bandar, serta jurang ekonomi antara kaum cuba ditautkan kembali. Selagi mana kerajaan menghulurkan bantuan maka masyarakat luar bandar akan menganggapnya sebagai jasa UMNO. Kestabilan politik boleh dicapai apabila setiap penduduk diberikan haknya mengikut hierarki mereka dalam masyarakat (Syed Hussein Alatas 1977:163).

Selain itu, pelbagai agensi kerajaan yang ditubuhkan untuk menjaga kebajikan kaum Melayu turut memberi manfaat yang banyak kepada masyarakat luar bandar. Pada peringkat awal kemerdekaan negara, terdapat dua agensi yang sinonim dengan kaum Melayu dan luar bandar iaitu RIDA dan FELDA (FELDA 2016; MARA 2016). Kini, agensi-agensi berkaitan Bumiputera dan kaum Melayu semakin bertambah dalam pelbagai sektor, terutamanya berkaitan keusahawanan. Peranan pemerintah tidak terhenti setakat itu sahaja apabila

pemerintah memperkenalkan bantuan kewangan secara tetap setiap tahun. Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M); iaitu bantuan wang tunai kepada ketua isi rumah berpendapatan rendah yang layak, dilihat mampu meraih sokongan pengundi dari kawasan luar bandar. Inisiatif BR1M sebanyak RM500 nilainya dianggap cukup besar oleh penduduk kawasan luar bandar (Junaidi et al., 2015:75). BR1M juga terbukti menjadi *touch point* yang dekat di hati penduduk kampung yang berjaya mengharumkan nama Najib Razak dan mengekang populariti Mahathir Mohamad di luar bandar (Roshila Murni 2016). Malahan, apabila kadar BR1M sentiasa dinaikkan saban tahun (Jadual 7), ini sudah pasti menyenangkan hati rakyat yang menyokong parti pemerintah pada masa itu.

Jadual 7: Kadar kenaikan BR1M sejak diperkenalkan pada tahun 2012

KUMPULAN	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Miskin Tegar senarai eKasih	-	-	-	-	RM1,050	RM1,200
Pendapatan bawah RM3,000	RM500	RM500	RM650	RM950	RM1,000	RM1,200
Pendapatan RM3,001 – 4,000	-	-	RM450	RM750	RM800	RM900
Individu bujang berpendapatan bawah RM2,000	-	-	RM300	RM350	RM400	RM450

Sumber: Jabatan Penerangan (2016); Berita RTM (2016); Kementerian Kewangan (2016)

Memang diakui ada kalanya sifat neo-feudal memberi masalah kepada sosioekonomi masyarakat. Namun, masalah itu dapat diselesaikan dengan gaya neo-feudal juga. Sebagai contoh, isu perumahan yang berlaku di kawasan DUN Nusajaya. Penduduk di kawasan yang terlibat tidak mampu memiliki rumah akibat jumlah pendapatan yang tidak setara dengan harga rumah (Saifulizam 2015). Kesannya, kawasan Nusajaya semakin dipenuhi oleh penduduk dari luar. Masalah ini sedikit sebanyak berpunca daripada perancangan dan pelaksanaan pembangunan yang dibawa oleh parti pemerintah. Namun demikian, akhirnya masyarakat mendapati hanya UMNO sahaja yang boleh membantu menyelesaikan masalah itu. Misalnya menerusi 'sokongan khas' daripada

Ketua UMNO Bahagian Gelang Patah bagi mendapatkan rumah mampu milik. Di samping itu ADUN Nusajaya daripada UMNO turut membawa isu perumahan kepada pihak Kerajaan Negeri Johor. Hasilnya, kerajaan negeri menggubal dasar khas mengenai Rumah Mampu Milik Johor (RMMJ) dan penubuhan kawasan perumahan 'Taman Perbadanan Islam' yang hanya boleh dimiliki oleh orang-orang Melayu (Zaini 2016; Mohammad Khairi 2016). Di samping itu juga, Mohammad Khairi (2016) mendakwa UMNO Gelang Patah sentiasa berusaha mempertahankan hak-hak orang kampung yang berhadapan isu pengambilan balik tanah untuk tujuan pembangunan sejak kawasan Nusajaya mula dibangunkan.

Selain itu, pembangunan wilayah Iskandar Malaysia dan penambahan laut bagi membina *Forest City* di Nusajaya juga telah menjejaskan pendapatan nelayan pesisir pantai di beberapa buah kampung seperti kampung Pendas Laut, Kampung Tanjung Adang, Kampung Sungai Melayu, dan Kampung Tanjung Kupang. Walaupun begitu, kebajikan para nelayan masih diberi perhatian oleh parti pemerintah dan kerajaan. Kebajikan dan masa depan golongan nelayan yang terjejas bakal terbela contohnya menerusi Yayasan Nelayan yang menyediakan pelbagai kemudahan dan bantuan kepada nelayan (Berita Harian 2014). Selain itu, pemerintah turut menyediakan bantuan kewangan setiap tahun kepada nelayan yang terjejas (Mohammad Khairi 2016).

Pendek kata, walaupun neo-feudal sering membawa konotasi negatif yang bersifat *undemocratic*, tidak semua amalan neo-feudal memberi implikasi negatif kepada masyarakat luar bandar. Neo-feudal menjadikan UMNO sebagai sebuah parti politik yang berjaya menjadi *patronage* yang berkesan kepada orang-orang Melayu. Isu dan masalah yang terbit daripada nilai neo-feudal dapat diselesaikan dengan gaya neo-feudal juga. Namun, sistem masyarakat neo-feudal menyebabkan golongan bawahan akan terus mengharap *fief* dan bantuan.

Kesinambungan politik lama dan penolakan politik baharu

Muhamad Nadzri (2008) mendapati lanskap politik negara ini telah berubah kepada 'politik baharu' selepas PRU ke-11 pada tahun 1999. Politik baharu merujuk kepada fenomena baharu dalam politik Malaysia yang mana faktor

etnik dan agama tidak lagi mendominasi, sebaliknya, digantikan oleh politik *developmentalism* dan demokrasi penyertaan. Sebaliknya, politik perkauman, neo-feudal dan pertentangan kelas merupakan perjuangan utama politik lama yang didokongi oleh pemimpin dan parti politik aliran konservatif seperti UMNO. Namun demikian, lanskap 'politik lama' masih kekal relevan sehingga kini dalam konteks luar bandar. Isu-isu universal yang dibawa oleh 'politik baharu' seperti keadilan, hak asasi, alam sekitar dan ketelusan pentadbiran masih gagal diadaptasi oleh masyarakat luar bandar. Hal sebegini juga berlaku di Nusajaya apabila politik perkauman dan politik pembangunan dipergunakan untuk mencapai objektif memenangi sokongan rakyat. Perjuangan isu-isu merentasi kaum dan kelas seperti hak asasi manusia, alam sekitar, keadilan dan ketelusan pemerintahan tidak memberi kelebihan politik kepada pembesar neo-feudal di Nusajaya. Sebaliknya, politik baru diangkat menjadi agenda perjuangan Pakatan Harapan, terutamanya pemimpin dan parti politik yang beraliran liberal.

Agenda politik lapuk seperti perjuangan kaum, pembangunan dan kestabilan terus menjadi modal politik yang memberi kelebihan kepada parti pemerintah bersifat neo-feudal. Menurut Nik Nazmi (2010:29), BN berjaya mengekalkan kuasa selama ini kerana parti-parti komponennya mengapi-apikan sentimen perkauman di peringkat akar umbi, walaupun, elit politik bekerjasama di peringkat kebangsaan dalam bentuk *consociational*. Asas politik UMNO Nusajaya juga masih didasari dengan politik perkauman apabila rata-rata penyokong UMNO Nusajaya mendakwa kemerosotan undi calon mereka dalam PRU ke-13 yang lalu adalah disebabkan undi kaum Cina yang menolak calon Melayu BN. Masyarakat Melayu di Nusajaya juga ditakut-takutkan mengenai usaha kaum Cina untuk merebut kuasa politik.

Syed Husin (1977:148) mendakwa golongan diperintah di luar bandar tidak melihat masalah-masalah ekonomi dan sosial yang mereka hadapi sebagai suatu bentuk penindasan. Bahkan ada di antara mereka walaupun dalam keadaan miskin masih merasa megah dan bangga dengan pencapaian beberapa kerat orang Melayu kerana perlambangan yang telah ditanam oleh parti pemerintah bahawa ia merupakan kejayaan kaum Melayu. Mereka menganggap ahli-ahli politik yang berkuasa sebagai pelindung. Malangnya, tidak ada pihak termasuk parti oposisi berjaya menyatupadukan masyarakat

luar bandar untuk menentang fahaman tersebut dengan berkesan di luar bandar. Kehadiran Parti BERSATU daripada perpecahan UMNO yang bertindak sebagai oposisi di kawasan Nusajaya juga dilihat mewarisi budaya politik lama, walaupun dinafikan pemimpin parti itu (Nasir 2016). Manakala, parti oposisi lain di Nusajaya seperti PAS, AMANAH, PKR dan DAP kurang diyakini berupaya membawa budaya 'politik baharu' kerana mereka tidak memiliki sokongan akar umbi yang kukuh.

Utilisasi media baharu juga tidak membantu 'politik baharu' menembusi kawasan luar bandar. Walaupun elit politik tidak dapat mengawal perbincangan dan suara rakyat menerusi media baharu (Nik Nazmi 2010:31), penyokong UMNO dan BN lebih cenderung mendapatkan maklumat daripada media arus perdana berbanding penyokong oposisi yang memilih media sosial dan media alternatif (Junaidi 2015:75). Perbandingan penggunaan media konvensional dan media baharu oleh kedua-dua parti pemerintah dan oposisi dapat dilihat dalam Jadual 8 di bawah.

Jadual 8: Perbezaan Pemerolehan Maklumat Politik oleh Penyokong Parti Pemerintah dan Oposisi Dalam PRU Ke-13

Sumber	Penyokong Parti Pemerintah (%)	Penyokong Oposisi (%)
Akhbar Arus Perdana	57.4	42.6
Media Elektronik Arus Perdana (<i>akhbar online</i>) spt., Utusan Online, BH online dan Mymetro	70.1	29.9
Media Alternatif spt., Malaysiakini, Free Malaysia Today dan Harakahdaily	36.1	63.9
Media Sosial spt., facebook, whatapps, twitter, instagram, dan telegram	41.8	58.2

Sumber: Junaidi Awang Besar (2015).

Hakikatnya, perubahan nilai dan budaya politik sukar berlaku dalam kalangan penduduk kampung kerana mereka telah diikat oleh nilai-nilai tradisi dengan

kuat. Hal ini dapat dilihat menerusi penambahan majoriti kemenangan UMNO di Nusajaya dari PRU ke-7 pada tahun 1986 hingga PRU ke-11 (tahun 2004). *“Mereka melihat sesuatu yang baharu sebagai krisis yang membawa kepada penghidupan tidak stabil serta mengganggu keharmonian”* (Wan Abdul Kadir 1997:97). Keadaan ini menjustifikasikan budaya politik neo-feudal parti pemerintah yang terus kukuh dalam kalangan penduduk di luar bandar. Walau bagaimanapun, kekentalan budaya politik neo-feudal di luar bandar dilihat mulai terhakis apabila berlakunya proses urbanisasi dan kemunculan agen sosiopolitik yang baharu seperti mana yang berlaku di DUN Nusajaya semenjak PRU ke-12 sehinggalah kekalahan UMNO di kawasan ini pada PRU ke-14.

KESIMPULAN

Budaya politik neo-feudal membolehkan UMNO terus berkuasa di luar bandar dan membentuk geopolitik yang terasing daripada budaya ‘politik baharu’ di bandar. Ironinya, kawasan luar bandar merupakan sumber kuasa kepada kelangsungan politik parti pemerintah. Semenjak negara mula mencapai kemerdekaan, pelbagai tindakan bagi mengukuhkan budaya neo-feudal telah dilaksanakan di luar bandar menerusi elemen-elemen seperti pembangunan, eksploitasi kuasa, pengaruh kepimpinan dan penaungan. Natijahnya, kuasa politik parti pemerintah semakin bertumpu ke arah luar bandar kerana masyarakat luar bandar yang mudah menerima politik neo-feudal menjanjikan asas sokongan yang kukuh kepada parti pemerintah. Hal ini kerana ciri-ciri demografi kaum Melayu yang tinggal di kawasan luar bandar seperti jenis pekerjaan, pendapatan dan pendidikan rendah, serta pegangan adat dan tradisi yang kuat merupakan sifat yang telah dimanipulasi secara berkesan oleh UMNO. Manakala, penentang-penentang budaya neo-feudal lebih kondusif berada di luar sempadan luar bandar yang lebih bebas menentukan pendirian politik masing-masing.

Corak demografi penduduk Nusajaya menyebabkan pembangunan sentiasa menjadi *fief* yang berkesan di kawasan luar bandar. Penduduk kampung kebanyakannya terlibat dalam sektor pertanian kecil-kecilan dengan pendapatan yang sederhana. Selain itu, penduduk berumur 40 tahun ke atas lebih ramai tinggal di kawasan luar bandar berbanding generasi muda. Dengan

kemajuan pembangunan, kos sara hidup turut meningkat dan tempiasnya turut dirasai penduduk kampung di sekitar Nusajaya. Maka, mereka memerlukan 'pelindung' yang boleh menaungi mereka apabila ditimpa kesusahan.

Budaya politik neo-feudal di Nusajaya telah membahagikan masyarakat luar bandar kepada dua kumpulan iaitu golongan pemerintah (elit politik) dan golongan diperintah dalam kalangan rakyat biasa. Kedudukan golongan pemerintah sebagai pembesar neofeudal pada hierarki tertinggi dalam struktur masyarakat luar bandar memberi kelebihan kepada mereka untuk mengeksploitasi kuasa dan sumber ekonomi. Golongan pemerintah melihat politik dan kuasa daripada spektrum yang berbeza berbanding golongan yang diperintah. Tindak tanduk neo-feudal parti pemerintah adalah bersifat manipulasi yang mengukuhkan kedudukan mereka. Sebaliknya, golongan diperintah melihat kuasa politik sebagai hak dan tanggungjawab pembesar neo-feudal di mana golongan diperintah berlindung serta bernaung di bawahnya.

Terdapat beberapa elemen politik neo-feudal yang mendasari lanskap politik kawasan luar bandar. Pengamalan elemen-elemen neo-feudal tersebut mencetuskan implikasi positif dan negatif kepada masyarakat luar bandar Nusajaya. Walau bagaimanapun, masyarakat luar bandar lebih tertarik kepada impak positif yang dibawa oleh budaya neo-feudal. Elemen kepimpinan, materialistik, kuasa, pembangunan dan ekonomi semuanya berkait rapat antara satu sama lain, yang kemudiannya bergabung membentuk psikologi neo-feudal. Nilai-nilai feudal yang telah tertanam semenjak era pemerintahan Kesultanan Melayu kini disuburkan semula oleh pelbagai elemen neo-feudal. Pembedaan neo-feudal dalam masyarakat oleh parti pemerintah menjadi semakin mudah kerana dibantu oleh gerak kerja *state apparatus* yang dikawal oleh parti pemerintah.

Kegagalan parti pemerintah untuk mengekalkan majoriti 2/3 di parlimen bagi dua Pilihan Raya Umum berturut-turut dan longgarnya penguasaan parti tersebut di kebanyakan negeri, khususnya di Semenanjung merupakan justifikasi untuk UMNO memperkukuh politik neo-feudal. Budaya neo-feudal yang telah berakar umbi di kawasan luar bandar mampu mengekalkan sokongan masyarakat luar bandar kepada parti pemerintah. Tindakan ini dilakukan bagi memastikan kemenangan kerusi-kerusi tradisi UMNO dapat dipertahankan.

Justeru, nilai-nilai neo-feudal perlu dibajai demi memastikan perancangan tersebut mencapai matlamatnya. Hanya taat setia orang-orang Melayu di luar bandar yang mampu mempertahankan regim neo-feudal UMNO.

Masyarakat luar bandar di Nusajaya telah menyesuaikan diri dan mengadaptasi perubahan-perubahan yang dibawa bersama dengan pembangunan. Sebelum ini mereka hidup dalam dunia feudal agrarian, kini mereka perlu meneruskan kehidupan dalam dunia neo-feudal moden dan maju. Feudalisme bersifat dinamik dan boleh mengikut corak politik dan sosioekonomi semasa. Justeru, nilai-nilai neo-feudal masih mampu meneruskan kesinambungannya dalam lanskap politik luar bandar walaupun masa, budaya masyarakat dan pendekatan politik telah berubah.

Perubahan sosioekonomi masyarakat luar bandar bukanlah penghalang sebenar bagi UMNO untuk terus mengamalkan budaya neo-feudal. Hal ini kerana UMNO dan BN bersikap pragmatik dalam memacu halatuju parti dan pemerintahan. Setiap perubahan sosiopolitik yang berlaku sepanjang garis masa pasca kemerdekaan sehingga kini telah diadaptasi dengan tindakan transformasi yang bersesuaian. Manakala, masyarakat Melayu luar bandar dilihat lebih bersifat statik dan sentiasa mengikut acuan yang dikehendaki parti pemerintah.

Ironinya, politik lama yang berkisar tentang isu perkauman, pembangunan, kestabilan politik dan keselamatan yang sering dicanang parti pemerintah dan mudah diterima oleh masyarakat luar bandar merupakan senjata ampuh parti itu untuk terus relevan. Penghalang sebenar penerapan neo-feudal UMNO ialah budaya 'politik baharu' yang mula meresapi jiwa anak muda dan golongan terpelajar. Kedua-dua golongan ini mendambakan kebebasan dan tidak terikat dengan mana-mana *cable* atau ideologi politik. Manakala, penentang-penentang neo-feudal yang lain hanya akan berjaya meruntuhkan hegemoni UMNO di luar bandar apabila keseluruhan sistem politik, sosioekonomi, budaya dan nilai masyarakat direformasikan secara drastik.

RUJUKAN

- Abdul Rahman Embong. (2002). *State-led modernization and the new middle class in Malaysia*. Hampshire: Palgrave.
- Abdul Wahab Khalil. (2015). *Kelas menengah Melayu kaya dalam kepapaan*. Ampang: Nasir Hamat Publisher.
- Affifudin Omar & Shafie Salleh. (2004). Perubahan entiti Melayu: Antara ketuanan dan tuntutan global dalam kerangka Wawasan Ekonomi Politik, Dlm. Mohamed Anwar Omar Din (Pnyt.), *Dinamika bangsa Melayu* (hlm. 83-97). Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ahmad Atory Hussain. (2009). *Politik Melayu di persimpangan: Suatu analisis Pilihan Raya Umum 2008*. Kuala Lumpur: Utusan Publication.
- Ahmad Atory Hussain. (2010). *YB oh YB ! Antara peranan dan tanggungjawab*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- Ahmad Fawzi Mohd Basri & Mohd Idris Salleh. (2006). *Menelusuri pembangunan*. Ampang: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Aida Idris. (2012). Ekonomi dalam era globalisasi: Meninjau kesan dasar dan nilai. Dlm. Aida Idris & Abu Hassan Hasbullah (Pnyt.), *Membina bangsa Malaysia* (hlm. 65-98). Petaling Jaya: SIRD.
- Arkib Negara Malaysia. (2013). *Pelancaran Projek Pembangunan Nusajaya*. Dipetik daripada <http://www2.arkib.gov.my> [3 Ogos 2016].
- Astro Awani. (2016). *Najib anggap Mahathir derhaka kepada UMNO, bangsa dan negara*. Dipetik daripada <http://www.astroawani.com> [1 Disember 2016].
- Azly Rahman. (2013). *Dark spring. Essay on the ideological roots of Malaysia's GE-13*. Petaling Jaya: SIRD.
- Azmi Ariffin. (2015). *Feudalisme Eropah Barat zaman pertengahan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Berita Harian. (2014). *Yayasan Bakal Ditubuh Bela Nasib Nelayan Johor*. Dipetik daripada <http://www.bharian.com.my/>, 12 Oktober [7 September 2016].
- Berita RTM. (2016). *Kadar BR1M Dinaikkan*. Dipetik daripada <http://berita.rtm.gov.my>, 21 Oktober [15 Oktober 2016].

- Chandra Muzaffar. (1979). *Protector?* Penang: Aliran Publication.
- Cheah Boon Kheng. (1994). *Feudalisme Melayu: Ciri-ciri dan pensejarahannya*. Pulau Pinang: Universiti Sains Malaysia.
- Critchley, J. (1978). *Feudalism*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Faaland. J., Parkinson, J., & Rais Saniman. (2002). *Dasar Ekonomi Baru, pertumbuhan negara dan pencapaian ekonomi orang Melayu*. Petaling Jaya: Spektra.
- FELDA. (2016). *Info Berkaitan Sejarah FELDA Terdahulu*. Dipetik daripada <http://www.felda.net.my/> [20 Jun 2016].
- Ganshof, F.L. (1964). *Feudalisme*. New York: Harper & Raw Publisher.
- Gomez, E.T. (2008). Introduction: Resistance to change – Malay politics in Malaysia. Dlm. Gomez, E.T (Pnyt), *Politics in Malaysia. The Malay dimension* (hlm. 1-23). New York: Routledge
- Gomez, E.T., & Jomo, K.S. (1999). *Malaysia's political economy: Politics, patronage and profits*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Hanapi Dollah. (2009). Politik Melanau: Pembangunan dan kemunduran. Dlm. Nidzam Sulaiman & Zaini Othman (Pnyt.), *Pilihan Raya dan pembangunan politik Sarawak* (hlm. 121-140). Kota Kinabalu: Penerbit Universiti Malaysia Sabah.
- Hilley, J. (2009). *Malaysia: Mahathirisme, hegemoni dan pembangkang baru*. Kuala Lumpur: Institut Terjemahan Negara.
- Hussain Mohamed. (2006). Pembangkang dalam politik Malaysia: Masihkah sekadar suatu impian. Dlm. Mohd Fauzi Yaacob (Pnyt), *Malaysia menangani perubahan dan pembangunan* (hlm. 51-74). Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ibrahim Ngah. (2009). Rural development in Malaysia. Dlm. Ishak Yusof (Pnyt), *Malaysia's economy. Past, present and future* (hlm. 23-60). Kuala Lumpur: Malaysia Strategic Research Centre.
- Institut Kemajuan Desa. (2016). *Maklumat Kampung*. Dipetik daripada <http://ims.infra.gov.my/iDesa/> [4 Ogos 2016].

- Jabatan Peguam Negara. (2016). *Warta Kerajaan Persekutuan 26 April 2016, Notis di bawah subseksyen 7(2) daerah mengundi dan pusat mengundi*. Dipetik daripada <http://www.federalgazette.agc.gov.my> [4 Ogos 2016].
- Jabatan Penerangan Malaysia. (2016). *Bantuan Rakyat Satu Malaysia: Ringan beban rakyat*. Dipetik daripada <http://pmr.penerangan.gov.my> [26 Oktober 2016].
- Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri Johor. (2010). *Handbook Data dan Maklumat Perancangan Bandar dan Desa Negeri Johor*.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2015). *Data Asas Malaysia*. Slaid. Putrajaya.
- Jamaie Hamil. (2014). *Idea pembangunan Melayu: Peranan kepimpinan UMNO dari Onn Jaafar hingga Mahathir Mohamad* (Tesis Dr. Fal). Universiti Malaya.
- _____. (2015). *UMNO dalam politik dan perniagaan Melayu*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali & Mohd Faidz Mohd Zain. (2012a). Kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN) Galas, Kelantan: Analisis geografi Pilihan Raya. *Journal of Social Science and Humanities*, 7(1), 64-74.
- Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali, Rosmadi Fauzi & Amer Saifude Ghazali. (2012b). Persempadanan semula kawasan Pilihan Raya 2003 dan impaknya kepada Pilihan Raya Umum (PRU) 2008 di kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN) Kajang dan Bangi, Selangor. *Journal of Social Science and Humanities*, 7(2), 200-224.
- Junaidi Awang Besar, Rosmadi Fauzi, Amer Saifude Ghazali, Mohd Azlan Abdullah, Mazlan Ali, & Ahmad Rizal Mohd Yusof. (2014). Pilihan Raya Umum (PRU) 13 di Malaysia: Satu analisis tsunami politik bandar. *Malaysian Journal of Society and Space*, 7(2), 200-224.
- Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali, Novel Lyndon, & Mohd Faidz Mohd Zain. (2015). Pilihan Raya Umum (PRU) 2013: Satu Tinjauan Kritis Terhadap Pola Pengundian Etnik Melayu. *Jurnal Melayu*, 14 (1), 64-91.
- Junaidi Awang Besar. (2015). Impak sumber maklumat terhadap sokongan kepada parti politik: Kajian empirikal PRU di Malaysia. *Malaysian Journal of Society and Space*, 11(8), 90 - 99.

- Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali, Mohd Faidz Mohd Zain & Muhammad Hazim Abdul Ghani. (2016). Trend pengundian etnik Melayu dalam Pilihan Raya Umum Ke-13. Dlm. Mohamad Takiyuddin Ismail & Sity Daud (Pnyt.), *Pilihan Raya Umum Ke-13. Refleksi politik perubahan* (hlm. 40-58). Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Kassim Thukiman. (2014). *Sejarah Johor dalam pelbagai perspektif*. Johor Bahru: Penerbit Universiti Teknologi Malaysia.
- Katiman Rostam, Abdul Rahim Md. Nor, Er Ah Choy, Aishah@Eshah Mokamed, Zaini Sakawi, Hasan Mohd Nor, & Rosniza Aznie. (2011). Impak pembangunan bandar baru Nusajaya Wilayah Iskandar Malaysia terhadap kesejahteraan hidup penduduk asal setempat. *Malaysian Journal Of Society and Space*, 7, 14-28.
- Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah. (2010). *Pelan Induk Pembangunan Luar Bandar dan Wilayah*. Putrajaya: KKL BW.
- Kementerian Kewangan Malaysia. (2016). *Ucapan Bajet 2017*. Dipetik daripada <http://www1.treasury.gov.my> [25 Oktober 2016].
- Ku 'Azam Tuan Lonik. (2015). 50 years of growth and development of Malaysian economy. Dlm. Ku 'Azam Tuan Lonik (Pnyt.), *Malaysian economy growth and transformation* (hlm. 1-34). Batu Pahat: Penerbit Universiti Tun Hussin Onn Malaysia.
- Lim Kit Siang. (2016). *Ucapan dalam Majlis Sambutan Setahun Parti Amanah Negara, pada 1 Oktober 2016*. Dipetik daripada <https://www.youtube.com/> [7 November 2016].
- Mahathir Mohamad. (2003). *Dilema Melayu*. [Terj. Ibrahim Saad]. Singapore: Times Books International.
- Mahathir Mohamad. (2016). *Kenyataan Najib*. Dipetik daripada <http://chedet.cc/>. [21 Disember 2016].
- MARA. 2016. *Pengenalan dan Sejarah*. Dipetik daripada <http://www.mara.gov.my> [20 Jun 2016].
- Mohamed Salleh Lamry. (1997). Politik orang Melayu peringkat tempatan: Stratifikasi, kepimpinan dan politik kepartian. Dlm. Norazit Selat (Pnyt), *Ekonomi dan politik Melayu* (hlm. 186-220). Kuala Lumpur: Akademi Pengajian Melayu Universiti Malaya.

- Mohd Ali Kamarudin. (1999). *Penaungan: Dari antropologi kepada sains politik*. Dlm. Ghazali Mayudin (Pnyt), *Teori sains politik pilihan: Aplikasinya dalam konteks Malaysia* (hlm. 201-219). Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd Azizuddin Mohd Sani. (2015). *Media, liberty and politics in Malaysia. Comparative studies on local dynamics and regional concerns*. Sintok: Penerbit Universiti Utara Malaysia.
- Mohd Faidz Mohd Zain, Jamaie Hj. Hamil, Mohd Rizal Mohd Yaakob, & Mohamad Rodzi Abd Razak. (2011). Pengaruh nasionalisme Melayu mewarnai budaya politik Melayu dalam UMNO. *Jurnal Melayu*, 7,193-216.
- Mohd Fitri Abdul Rahman. (2016). Komuniti, kerajaan dan pembangunan luar bandar. Dlm. Kamarudin Ngah & Jamaludin Mustafa (Pnyt.), *Komuniti dan kerajaan tempatan* (hlm. 102- 117). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mohd Zaini. (2016). *Kenapa Tiba-Tiba Dedak Jadi Popular?* Dipetik daripada <http://www.freemalaysiatoday.com/> [1 April 2016].
- Mohammad Khairi A. Malik. (2016). *Mesyuarat Perwakilan Pergerakan Pemuda Umno Bahagian Gelang Patah*. Dipetik daripada <https://www.youtube.com/> [7 November 2016].
- Mstar. 2013. *Setiausaha Politik MB Johor Dipilih Ketua Umno Bahagian Gelang Patah Yang Baru*. Dipetik daripada mstar online 20 Oktober. <http://www.mstar.com.my/> [20 September 2016].
- Muhamad Nadzri Muhamed Nor. (2009). *Politik Malaysia di persimpangan. Praktik politik dalam PRU 2008 dan kontemporari*. Petaling Jaya. SIRD
- Nik Nazmi Nik Ahmad. (2010). *Mendepani zaman. Melayu abad Ke-21*. Shah Alam: Marshall Cavendish (Malaysia) Sdn. Bhd.
- Noor Sulastry Yurni Ahmad. (2014). *Hegemoni budaya politik Melayu*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- _____. (2016). *Patuh Atau Taksub Kepada Pemimpin*. Dipetik daripada UM Library. <http://www.umlib.um.edu.my/umnews> [12 Jun 2016].
- Norazit Selat. (1997). *Prakata*. Dlm. Norazit Selat (Pnyt.), *Ekonomi dan Politik Melayu* (hlm. V-X). Kuala Lumpur: Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya.

- Parti Amanah Negara. (2016). *Gelang Patah*. Dipetik daripada <https://www.facebook.com/amanahgelangpatah>. [27 September 2016].
- Pereira, B. (2000). Dilema orang Melayu UMNO. Dlm. Editorial Biro Analisa Politik (Pnyt.), *Dilema UMNO Analisis Pilihan Raya Umum 1999* (hlm. 33-37). Petaling Jaya: SIRD.
- Puthucheary, M., & Noraini Othman. (2003). *The electoral system of Malaysia. A Report*. Bangi: IKMAS.
- Raziatul Hanum A.Rajak. (2016). *Kawasan Cina Tidak Menang, Kawasan Melayu Juga Kalah*. Dipetik dari <http://www.sinarharian.com.my/politik> [14 Ogos 2016].
- Rocketkini.com. (2013). *PRU-13: DAP menang 38 kerusi Parlimen*. Dipetik daripada <https://www.rocketkini.com/> [13 Ogos 2016].
- Roshila Murni Rosli. (2016). *BR1M Umpan Raih Sokongan Rakyat*. Dipetik daripada <http://www.sinarharian.com.my/> [25 Disember 2016].
- Rosmin Talib & Katiman Roslan. (2014). *Perancangan dan pembangunan Pusat Pertumbuhan Desa PPD Kedah*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Saifuddin Abdullah. (2014). *Politik baru. Mematangkan demokrasi Malaysia*. Kuala Lumpur: Institut Terjemahan Buku Negara.
- Saifulizam Mohamad. (2015). *Harga Rumah, Bertindaklah Segera*. Dipetik daripada Utusan Online 1 September. <http://m.utusan.com.my/> [7 September 2016].
- Shaharuddin Maaruf. (2014a). *Konsep wira dalam masyarakat Melayu. Membelai romantisme dekaden*. Petaling Jaya: SIRD.
- Shaharuddin Maaruf. (2014b). *Malay ideas on development from feudal lord to capitalist*. Petaling Jaya: SIRD.
- Shukor Omar. (2006). *Malay business revivalism through entrepreneurship*. Subang Jaya: Pelanduk Publication.
- Sinar Harian. (2012). *BN Boleh Menang di Gelang Patah Jika Tiada Sabotaj*. Dipetik dari <http://www.sinarharian.com.my/politik/> [4 Ogos 2016].
- Sinar Harian. (2016). *Jangan Buat Persempadanan Semula di Gelang Patah*. Dipetik dari <http://www.sinarharian.com.my/mobile/edisi/johor> [14 Oktober 2016].

- Sulong Mohamad. (1985). *Petempatan FELDA. Perspektif perancangan dan desa*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Suruhanjaya Pilihan Raya. (2016). *Keputusan Pilihan Raya*. Dipetik dari <http://www.spr.gov.my/> [4 Ogos 2016].
- Syed Husin Ali. (2004). *Merdeka rakyat dan keadilan. Kumpulan artikel mengkritik dasar-dasar UMNO-BN dan mengemukakan asas-asas politik menuju Malaysia baru*. Petaling Jaya: SIRD.
- Syed Hussein Alatas. (1977). *The myth of the lazy native*. London: Routledge.
- Syed Husin Ali. (1977). *Masyarakat dan pimpinan kampung di Malaysia*. Kuala Lumpur: Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd.
- Syed Husin Ali. (1993). *Isu raja dan pindaan perlembagaan*. Petaling Jaya: Vinlin Press Sdn. Bhd.
- UMNO Online. (2016). *UMNO Bertahan Sehingga Kini Kerana Amalan Wala' – Najib Razak*. Dipetik dari <http://www.umno-online.my/> [1 Disember 2016].
- Wan Abdul Kadir Yusoff. (1997). Kedudukan nilai-nilai ekonomi orang Melayu. Dlm. Norazit Selat (Pnyt), *Ekonomi dan politik Melayu* (hlm. 93-110). Kuala Lumpur: Akademi Pengajian Melayu Universiti Malaya.
- Wan Abdul Rahman Wan Abdul Latif. (2014). Elit politik Malaysia: Satu analisis biografi. Dlm. Ghazali Mayudin, Jamaie Hamil, Sity Daud, & Zaini Othman (Pnyt.), *Demokrasi kepimpinan dan keselamatan dalam politik Malaysia* (hlm. 139-160). Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Watt Zacchaeus. (2015). *KEMAS sangat penting kepada rakyat, kerajaan*, Dipetik dari Borneo Post Online 2 Februari. <http://www.theborneopost.com/> [23 September 2016].
- Whitehead. J.W. (2013). *The Age of Neo-Feudalism: A Government Of The Rich, By The Rich And For The Corporations*. Dipetik dari www.huffpost.com [30 Ogos 2016].
- Zairil Khir Johari. (2016). Dilema sebenar Melayu. Dlm. Ooi Kee Beng & Wan Hamidi Hamid (Pnyt.), *Muda dan Melayu* (hlm. 45-84). Petaling Jaya: Gerakbudaya Enterprise.